

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XV.

Celovec, petek, 11. november 1960

Štev. 46 (965)

Zunanji minister dr. Kreisky o koroških Slovencih:

Sestanki s predstavniki manjšine

so se izkazali kot zelo koristni in jih je zato treba nadaljevati

Na svoji prvi tiskovni konferenci po vrnitvi z zasedanja Generalne skupščine OZN je zunanji minister dr. Kreisky, ko je najprej govoril o vprašanju Južne Tirolske in izrazil upanje, da bi čim prej prišlo do pogajanj med Avstrijo in Italijo o južnotirolskem problemu, na tozadevna vprašanja zavzel stališče tudi do položaja slovenske manjšine na Koroškem.

V tej zvezi je minister Kreisky uvodoma povedal, da se bo že to jesen ponovno sestal s predstavniki koroških Slovencev, ker so se — kakor je izrecno poudaril — taki sestanki z zastopniki manjšine izkazali kot zelo koristni.

Govoreč o posameznih vprašanjih izvedbe člena 7 državne pogodbe odnosno o konkretnih zahtevah koroških Slovencev, je minister kot glavni problem v zvezi s slovensko manjšino omenil vprašanje osnovnega šolstva. Dejal je, da sicer razume zahteve koroških Slovencev po dvojezični šoli, vendar se zaveda tudi velikih težav, ker bi taka ureditev nemško govoreče otroke silila, da obiskujejo dvojezično šolo, kar pa bi pomenilo okrnitev njihove svobode. Rekel je, da se zaveda, kako zelo težaven in zapleten je ta problem, zato ga njegovo ministrstvo skupno z drugimi problemi natančno študira in išče ustrezno rešitev.

Glede poprave škode, ki smo jo koroški Slovenci utrpeli v času nacizma, je minister Kreisky obljubil, da „bodo med vojno pregnani koroški Slovenci dobili v doglednem času odškodnino in to v okviru posebnega zakona, ki ga bo parlament kmalu sprejel in ki bo dokončno rešil problem odškodnine žrtvam nacizma za vso Avstrijo“. Hkrati pa je v zvezi z zahtevo po odškodnini slovenskim narodnim organizacijam izjavil, da je k tej zahtevi treba ugotoviti, da take odškodnine še nihče v Avstriji ni prejel.

Poleg tega je omenil še zahtevo koroških Slovencev po soudeležbi v javnih ustanovah ter o vprašanju šolskih prostorov za slovensko gimnazijo v Celovcu („Čeprav po državni pogodbi nismo bili obvezani, smo slovensko gimnazijo kljub temu ustanovili.“) dejal, da bo obravnavano v okviru reševanja celotne problematike pomanjkanja šolskih prostorov v Avstriji. Ob koncu je splošno o vprašanju koroških Slovencev minister Kreisky še izjavil, da ima ta problem popolnoma drugačno strukturo kot problem južne Tirolske, „vendar smo odločeni, da ta problem rešimo z zastopniki Slovencev.“

Koroški Slovenci v polni meri soglašamo z mnenjem ministra Kreiskega, da je treba manjšinsko vprašanje reševati v sodelovanju in sporazumno z prizadevanji manjšine ter smo to svoje načelno

stališče tudi jasno in ponovno poudarili v vseh vlogah in spomenicah, ki smo jih predložili pristojnim činiteljem v državi. Zato tudi pozdravljamo njegovo obljubo, da se bo v kratkem spet sestal z našimi predstavniki.

Nikakor pa se ne moremo strinjati z njegovo izjavo, češ da gre pri vprašanjih koroških Slovencev in južnih Tirolcev za raz-

Upravne volitve v Italiji:

Napredne stranke glavni zmagovalec

Slovenci na Tržaškem so obdržali svoj položaj

Zadnje nedeljo in ponedeljek so bile v Italiji upravne volitve, na katerih so bili izvoljeni novi občinski odbori ter pokrajinski sveti. Po vsej državi je bilo 32.035.569 volilnih upravičencev, od katerih je volilo 28.834.222 oseb, tako da je volilna udeležba znašala 90 odstotkov, kar je le za pol odstotka manj kot pri zadnjih volitvah. Posebno močna je bila volilna udeležba v severnih predelih države.

Že po prvih rezultatih, ki so jih objavili v torek, je bilo razvidno, da je vodilna vladna stranka demokristjanov utrpela precejšnje izgube tako v celoti, še posebej pa v posameznih občinah, kjer je morala vodstvo odstopiti naprednim strankam, ki svojega položaja niso le obdržale, marveč so bistveno povečale število svojih glasov.

Skupno število glasov posameznih glavnih strank je naslednje: krščanski demokrati so dobili 10.021.718 glasov, kar je za 973.834 glasov manj kot pri zadnjih volitvah; komunisti kot druga najmočnejša stranka Italije so tokrat dobili 6.085.778 glasov, to je za 101.733 glasov več kot pri državnoborskih volitvah leta 1958; levi socialisti (Nenni) tokrat 3.580.348 in leta 1958 3.806.394 glasov; socialni demokrati (Saragat) 1.426.363 (leta 1958: 1.214.600); neofašisti nekaj nad 1.437.000 (leta 1958: 1.198.000); monarhisti so dobili le še 715.000 glasov in so jih v primerjavi z letom 1958 zgubili skoraj pol milijona.

Pri pokrajinskih volitvah na Tržaškem sta dobili slovenski listi naslednje število glasov: Neodvisna socialistična zveza 5907 glasov in enega zastopnika, klerikalna Slovenska lista pa 4803 glasov, vendar je ostala brez mandata v pokrajinskem svetu. Krščanski demokrati so dobili 70.982 glasov in 9 mandatov, KPI 46.901 glas in 6 mandatov, socialni demokrati 14.114 (2), neofašisti 28.240 (3), socialisti 11.105 (1), republikanci 5580 (1) in liberalci 6912 glasov ter 1 mandat. — V občinah Devin-Nabrežina, Zgonik, Dolina in

lična problema. Dejstvo je, da gre na Južnem Tirolskem kakor tudi na Koroškem za dosledno in pravično izvedbo določil mednarodne pogodbe in tako tam kot tudi tukaj je treba zagotoviti obstoj in nadaljnji razvoj manjšine kot celote. Prav tako pa moramo odločno zavrniti vsak poskus, ki bi stremel za različnim ocenjevanjem važnosti posameznih vprašanj manjšinske zaščite ter s tem za drobničarskim reševanjem člena 7. Kajti člen 7 državne pogodbe je celota in mora biti kot tak tudi izveden, če hočemo, da bo manjšinsko vprašanje v Avstriji rešeno res pravično in dosledno. Samo tako je namreč možno zagotoviti obstoj in razvoj manjšin v državi in žele pa tem se bo Avstrija upravičeno smela ponazati s svojo vzorno manjšinsko politiko!

Milje, kjer so napredno usmerjeni Slovenci z ostalimi naprednimi strankami sestavili skupne občinske liste, so prepričljivo zmagale napredne sile in tako prekrizale demokristjanom njihove načrte za potujčevanje slovenskih krajev.

Na Južnem Tirolskem je Ljudska stranka (manjšinska) sicer obdržala svojih 15 mandatov, vendar se je zmanjšal njen procentualni delež na skupnih glasovih. Poseben uspeh so na Južnem Tirolskem zabeležile KP, levi socialisti in neofašisti.

Predsedniške volitve v Ameriki:

Pičla zmaga Kennedyja nad Nixonom

Po tipično ameriški predvolilni borbi, katere oblike so pogosto spominjale na reklamo velikih podjetij, se je ameriško ljudstvo zadnji torek s pičlo večino odločilo za demokratskega kandidata senatorja Kennedyja. Ko pišemo te vrstice, štetje glasov še ni zaključeno in je zato znan le začasni rezultat, vendar je zmaga Kennedyja zagotovljena, čeprav znaša razlika v glasovih, ki sta jih dobila Kennedy in Nixon, le nekaj več kot pol odstotka.

Ravno to dejstvo zelo poudarjajo, češ da od leta 1888 še noben ameriški predsednik ni bil izvoljen s tako pičlim rezultatom. Vsekakor pa pomeni izid volitev konec osemletnega vladanja republikancev, ko bo 20. januarja 1961 prevzel predsedniške posele demokrat Kennedy. Poleg tega je demokratska stranka dobila odnosno obdržala večino tudi v predstavniskem domu in senatu, kjer se je sedanji prezident Eisenhower opiral le na manjšino.

V številkih izražena zmaga Kennedyja, kakor je bila znana v sredo zvečer, je bila naslednja: Kennedy 32.096.977 glasov ali 50,3 %, Nixon 31.708.437 glasov ali 49,7 %.

Izid ameriških predsedniških volitev živahno komentirajo po vsem svetu. Tako na Zahodu kakor tudi na Vzhodu pričakujejo, da bo prišlo pod novim vodstvom ameriške politike do pozitivnih sprememb, ki bodo lahko koristno vplivale na odnose med obema blokoma. Predsednik sovjetske vladde Hruščev je v brzojavki, s katero je Ken-

43-letnica oktobrske revolucije

V ponedeljek je bila v počastitev 43-letnice Oktobrske revolucije v Moskvi velika slavnost, ki so se je udeležili najvišji predstavniki vzhodnih držav in komunističnih partij iz vseh delov sveta. Slavnost se je pričela z običajno vojaško paradom, kateri je sledila še povorka raznih organizacij.

Na slavnosti je govoril minister za obrambo maršal Malinovski, ki je poudaril, da proslavlja sovjetsko ljudstvo obletnico Oktobrske revolucije v znamenju novih gospodarskih in znanstvenih uspehov. Govoreč o zunanji politiki je Malinovski naglasil, da Sovjetska zveza dosledno vodi politiko miroljubnega sožitja. Na predvečer proslave pa je na zborovanju v športni palači sekretar CK KP Sovjetske zveze Kozlov poudaril, da bo Sovjetska zveza v mirnem gospodarskem tekmovanju s kapitalizmom v skorajšnji prihodnosti zmagala tako gotovo, kot je gotovo, da za dnevom pride noč.

V parlamentu se je začela razprava o državnem proračunu za leto 1961

V parlamentu se je v ponedeljek začela razprava o državnem proračunu za leto 1961, ko je finančni minister dr. Heilingsetzer obrazložil posamezne postavke tako imenovanega „zveznega finančnega zakona“. Redni proračun predvideva dohodke v višini 44.787 milijonov in izdatke v višini 45.098 milijonov šillingov; primanjkljaj torej 311 milijonov. V izrednem proračunu so predvideni izdatki v višini 2280 milijonov in računajo le s petimi milijoni dohodkov, kar pomeni, da bo primanjkljaj znašal 2275 milijonov. Skupni primanjkljaj v državnem proračunu 1961 bo torej dosegel lepo vsoto 2.586 milijonov šillingov, dočim je v letošnjem letu znašal le 1110 milijonov.

Finančni minister je v svojem govoru poudaril, da bo proračun za leto 1961 v prvi vrsti upošteval koristi tistim slojem prebivalstva, ki so bili doslej najmanj deležni uspešnega razvoja avstrijskega gospodarstva, namreč gorski kmetje, mali obrtniki, mlajši uradniki in nameščenci ter rentniki.

Razprava o proračunu se je takoj prvi dan razvila v hrupne medsebojne očitke in obdolžitve, ko je FPÖ-jevski govornik očital vladnim strankam, da sta parlament ponižali v „dom molčanja“ ter državne zadeve rešujeta za zaprtimi vrati koalicije. Hkrati pa se tako v parlamentu in posebno še v tisku nadaljuje „pranje umazane perila“ med SPÖ in ÖVP: socialisti očitajo ÖVP, da je „politika zadolžitve“ bivšega finančnega ministra Kamitza kriva na sedanji podražitvi, ÖVP pa pravi, da uganjajo socialisti volilno demagogijo, ker so prej tudi sami glasovali za vse ukrepe Kamitza.

Ne glede na to, kdo in v koliko ima prav, dejstvo namreč je, da bo novi proračun sicer privedel do gotovih izboljšanj, ki pa bodo več ali manj le optičnega značaja, ker bodo podražitve, ki so se že pričele in katerim bodo sledile še druge, hkrati spet zmanjšale vrednost šilinga.

nedyju čestital k zmagi, izrazil tudi željo, da bi novi predsednik nadaljeval politiko sovečasnega predsednika Roosevelta (takrat je prišlo do uspešnega sodelovanja med Ameriko in Sovjetsko zvezo — op. ured.). Nekateri krogi na Zahodu pa se že bojijo, da Kennedy ne bo imel toliko razumevanja za politične ambicije De Gaulle in Adenauerja.

Jugoslovanski državni sekretar za zunanje zadeve

Koča Popovič bo obiskal Avstrijo

Jugoslovanska tiskovna agencija TANIUG je 4. novembra objavila uradno vest: Na povabilo vlade Zvezne republike Avstrije bo 24. novembra 1960 državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popovič odpotoval na 3-dnevni uradni obisk republikli Avstriji. Državni sekretar Koča Popovič vrača obisk avstrijskemu zunanjemu ministru g. dr. Brunu Kreiskemu, ki je bil na uradnem obisku v Jugoslaviji marca letos.

Na Dunaju v tej zvezi poudarjajo: V obveščenih krogih zvezne prestolnice računajo s tem, da bo med pogajanjmi med Avstrijo in Jugoslavijo, ki bodo predvsem namenjena gospodarskim vprašanjem, med obiskom beograjskega zunanjega ministra mogoče doseči napredek. Pozitivno zavzemanje Jugoslavije za zadevo Avstrije ob priložnosti južnotirolske razprave pred Združenimi narodi v New Yorku je gotovo prispevalo k izboljšanju odnosov med Dunajem in Beogradom.

Prepričani smo, da bo med obiskom jugoslovanskega zunanjega ministra na Dunaju govora tudi o položaju slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji. V tej zvezi upamo in pričakujemo, da bodo avstrijski predstavniki pokazali potrebno razumevanje tudi za ta vprašanja, posebno že, ko sami priznavajo, da se je Jugoslavija pozitivno zavzela ravno za manjšinski problem Avstrije pred Združenimi narodi. Poudarjamo pa, da je tako razumevanje treba pokazati ne samo v besedah in lepih obljubah, marveč predvsem v dejanjih, pri katerih pa se je treba v prvi vrsti ozirati na želje in zahteve prizadete manjšine. Te naše zahteve in želje pa so pristojnim oblastem znane, saj smo jih jim ponovno posredovali hkrati s konkretnimi predlogi za izvedbo določil člena 7 državne pogodbe in s tem za pravično in demokratično rešitev manjšinskega problema v Avstriji!

Mnenje drugih:

Eine Lanze für die „Windischen“

Den Bericht »Geliebte Heimat« aus den Tagen des Kärntner Freiheitskampfes in der »Wiener Wochenausgabe«, der sehr lebendig geschildert ist, habe ich mit Interesse verfolgt. Obwohl überall im Verlaufe der Fortsetzungen vom Einbruch der Slawen — wie es auch einzig richtig ist — die Rede ist, stösst man in Nr. 37 der Zeitung auf Seite 20, Spalte 4, letzter Absatz, zweite Zeile auf eine andere Bezeichnung dafür: »...haut die Windischen doch hinaus!« Der Verfasser ist zwar nicht genannt, doch ist er gewiss nicht aus Kärnten. Slowenen und Windische sind bei uns nämlich nicht ein und dasselbe, das ist ein grosser Irrtum. Die Windischen sind nicht bei uns eingebrochen, sondern die Slowenen. Erstere sind schon lange bei uns im Lande und waren immer deutschfreundlich und österreichtreu. In Arnoldstein waren es beim Einbruch der slawischen Nachbarn die Windischen, die sie erst gar nicht in den Ort hineingelassen haben, sondern sie per Schub zurück über die Grenze transportiert haben.

Und was die Sprache betrifft: Windisch ist nicht identisch mit Slowenisch. Darum ist es ein schwerwiegender Irrtum, wenn ein Autor für das Wort »Slowenen« »Windische« setzt!

Josef G., Klagenfurt

»Wiener Wochenausgabe«, Nr. 43

Die „Windischen“

Was Herr G. aus Klagenfurt in der Nr. 43 der »Wiener Wochenausgabe« schreibt, mag die Meinung mancher Kärntner sein, ist jedoch wissenschaftlich nicht haltbar. Es gibt keine windische Sprache, kein Gelehrter auf der ganzen Welt kennt so etwas — das ist eine Erfindung der Tagespolitik. Das wäre so, als wolle man behaupten, Vorarlbergisch sei nicht Deutsch. Im übrigen ist »Windisch« der alte Name für »Slowenisch« und wird heute auch nur aus taktischen Gründen im Gegensatz zu »Slowenisch« gebraucht. Die Volkszählung von 1910 kannte nur die deutsche und die slowenische Sprache in Kärnten. Und das Abstimmungsergebnis vom 10. Oktober 1920 zeigte klar, dass viele, viele Slowenen — und keine »Windischen« — für Österreich gestimmt hatten. Das soll ihnen unvergessen sein, und es ist ein übler Dienst, der mit der Erfindung einer angeblich »windischen« Sprache gemacht wird. Man mache sich doch nicht vor allen Sprachgelehrten der Welt lächerlich! Herr G. aus Klagenfurt möge nur eine einzige »windische« Grammatik oder ein »windisches« Wörterbuch angeben, wenn er kann!

Oberstudienrat Dr. E. J. G., Wien IX.

»Wiener Wochenausgabe«, Nr. 45

Gezinkte Karten

Dieser Tage ging ich durch die Wulfengasse in Klagenfurt. Dort befindet sich auch die slowenische Buchhandlung, derentwegen vor dem 10. Oktober die »Kleine Zeitung« einen solchen Wirbel verursachte und die Polizei tagelang einen Beamten hinstellen musste. »Unser Buch« steht dort und darüber sieht man, dass eine Aufschrift abgerissen worden ist. Ich erinnere mich daran, gehört zu haben, dass dort die Worte »Nasa knjiga« standen, die schon öfter nächtlicherweise abgerissen worden sind. Wann man resigniert und die slowenische Aufschrift nicht mehr angebracht hat, kann ich nicht sagen. Ist das nicht eigentümlich? Würde sich in Klagenfurt oder Kärnten jemand finden, der eine englische oder französische Aufschrift abreißen würde? Selbst wenn jemand Gefallen daran finden würde, eine japanische Aufschrift anzubringen, so würde man dies zwar merkwürdig finden, aber niemand würde Hand an diese Aufschrift legen. Wenn aber etwas slowenisch auf einer Hausmauer steht, dann sehen gewisse Leute, die so tun, als ob sie die Heimgastgeberin gepachtet haben, obwohl sie 1938, als Österreich ausgelöscht wurde, sechs Wochen vor Begeisterungsrufen heiser waren, gleich rot und die Aufschrift muss herunter.

Gegenüber der Welt will man es aber anders wahrhaben. In der Wochenschau wurde der 10. Oktober gezeigt, wobei eine ganze Reihe von Gebäuden gezeigt wurde, wo die Aufschriften zweisprachig waren. Sie müssen verdammt gesucht haben, um solche Objekte vor das Objektiv der Kamera zu bekommen. Bei uns weiss man, woran man ist, woanders aber wird mit diesen Streifen »bewiesen«, dass es bei uns keine nationale Unduldsamkeit gibt. Dass man sich nicht schämt, so mit gezinkten Karten zu spielen!

F. G., Klagenfurt

»Volkswille«, 30. 10. 1960

Še o malem obmejnem prometu med Avstrijo in Jugoslavijo

V teh dneh je koroška varnostna direkcija objavila, da je bilo doslej na podlagi sporazuma o malem obmejnem prometu med Avstrijo in Jugoslavijo pri okrajnih glavarstvih v Beljaku, Celovcu, Velikovcu in Wolfsbergu izstavljenih skupno le 363 obmejnih propustnic, medtem ko so v istem časovnem razdobju (tri in pol meseca) vidirali že 2373 jugoslovanskih obmejnih dokumentov. —

Kakor smo poročali v predzadnji številki našega lista, je v Grazu pred nedavnim zasedala stalna mešana avstrijsko-jugoslovanska komisija, ki je obravnavala konkretna vprašanja v zvezi z izvajanjem sporazuma o malem obmejnem prometu med obema državama. Odkar je sporazum začel veljati, je bilo to prvo tako zasedanje, zato še toliko bolj važno, saj se je v zadnjih tednih in mesecih nabralo že mnogo konkretnih problemov in nejasnosti, ki so otežkočale neovirano izdajanje obmejnih propustnic in izvajanje določil sporazuma sploh.

Komisija je posamezna vprašanja reševala »v duhu dobrega razumevanja«, vendar pa izgleda, da še niso bile odstranjene vse nejasnosti. Tako smo na primer zvedeli, da se uradi, ki so na Koroškem pristojni za izdajanje obmejnih propustnic, ne ravnajo vsi po enotnih predpisih. Zlasti velja to za predpise glede osebnih dokumentov, ki jih morajo prosilci predložiti: tako se ponekod zadovoljijo za dokaz državljanstva s potnim listom, drugod spet pa vztrajajo še na posebnem državljanem listu, kar izstavitelj propustnic nujno zavlačuje. Sploh imajo ljudje vtis, da skušajo ponekod izdajanje obmejnih dokumentov zavlačevati, čeprav je v sporazumu izrecno povedano, da je treba obmejno propustnico po možnosti izstaviti vsaj v 20 dneh.

Sploh doslej še nikjer — razen v našem listu — niso bili objavljeni podrobni predpisi glede malega obmejnega prometa, zato ni čudno, da marsikdo še ni obveščen o ugodnostih, ki jih nudi tozadevni sporazum. Po dosedanjih izkušnjah pa se vsiljuje mnenje, da tiči za tem določen namen: čim manj ljudi bo zaprosilo za obmejne propustnice, tem glasneje bodo lahko »dokazovali«, da na Koroškem ni zanimanja za olajšave pri prehodu meje med Avstrijo in Jugoslavijo. Ali se na merodajnih mestih res ne zavedajo, da podpirajo s takim zadržanjem samo tiste, ki vidijo svoj življenjski posel v neodgovornem za-

strupljanju odnosov tako med obema narodoma v deželi kakor tudi med obema sosednima državama?

Še besedo o obmejnih propustnicah samih:

Na 104 straneh vsebujejo poleg osebnih podatkov lastnika, njegove slike, navedbe mejnih prehodov ter občin, v katerih se sme zadrževati na drugi strani meje, še prostor za registriranje prehodov meje in vpis carinske kontrole. Na podlagi sporazuma so izkaznice tiskane dvojezično, v nemškem in slovenskem jeziku. Toda človek se kar zgrozi, ko bere slovenski tekst izkaznice, kajti tukaj ni govora o »dodatnem« marveč o »dodatnog« sporazumu, ne o »obmejnem« marveč o »ommojnem« in »opmejnem« prometu, lastniki propustnice se ne »smejo« marveč »snejo« zadrževati v sosedni državi, v katero pa morajo mejo prekoračiti preko »prehodnik« in ne »prehodnih« mest, poleg tega morajo vsako »spremembo« osebnih podatkov takoj sporočiti pristojnemu uradu. O doslednem pomanjkanju slovenskih črk č, š in ž v slovenskem besedilu pa raje ne govorimo, ker bi sicer samo na prvih sedmih straneh izkaznice (vključno ovitka) morali naštetih reci in piši — 24 napak.

In take izkaznice je v Avstriji fiskala Državna tiskarna na Dunaju torej uradna ustanova, od katere bi lahko pričakovali oziroma zahtevali, da bo tiskanju uradnih dokumentov posvetila več pažnje!

Na Gorenjskem promet močno narašča

Po glavni gorenjski cesti promet iz leta v leto hitro narašča. Lani je vozilo po tej cesti 56.000 tujih motornih vozil, letos pa bo število še večje. Poleg tujega pa je tudi domačega prometa vedno več. Leta 1957 je bilo na primer na Gorenjskem registriranih le 1932 motornih vozil, katerih število se je letos že dvignilo na 5700.

Tako je razumljivo, da postaja gorenjska cesta, ki veže Jugoslavijo z Avstrijo in Italijo, vedno bolj važna prometna žila. Zato se na pristojnem mestu že resno bavijo z vprašanjem, da bi glavno cesto uredili samo za motorizirani promet, ves ostali promet pa bi speljali po stranskih cestah. V posebni meri velja to še za Jesenice, kjer so v teku priprave, da bi uredili kolesarske steze in pločnike.

Omejimo nezgode v kmetijskih obratih!

Visoko je število delovnih nezgod v kmetijskih obratih. Statistika ve vopediti, da jih je bilo lani nič manj kot 61.826. Pri teh nesrečah je zgubilo življenje 400 ljudi, ki so bili zaposleni v kmetijskih obratih. Število nesreč je seve že višje, ker manjših nezgod ni nihče prijavljal ter so se ponesrečeni zdravili v domači oskrbi.

V statistiki navajajo, da je največjim nevarnostim v kmetijstvu izpostavljeno delo s traktorji. Veliko nesreč se zgodi pri delu s traktorji na nepreglednih višinskih, v različnih ravninskih in strmih legah ležečih zemljiščih. Na takem terenu se traktor često prevrne in nesreča je pogosto usodna. V nešteti primerih so vozači premalo žolani traktoristi, često pa jih vodijo polodrasli kmečki fantje, ki jim manjka vseh potrebnih izkušenj in žolanja pod vodstvom strokovnjaka. Za izžolanje traktoristov deluje danes veliko težav, seve jih je treba tudi obiskati, ker zadostno znanje preprečuje mnoge nesreče.

Prav tako velike skrbi povzročajo ljudem, ki so zaposleni v ustanovah za zaščito pred nezgodami, zanemarjenost in nered v prostorih za orodje ter pomanjkljive zaščitne naprave na kmetijskih strojih, posebno tudi pri električnih napravah. Zakon zahteva za vsak stroj ustrezne zaščitne naprave. Izvedenci ugotavljajo, da bi v omenjenem letu lahko izostalo 7295 kmetijskih delovnih nezgod, če bi vsemu temu posvečali več pozornosti. Nered v prostorih, kjer shranjujejo kmetijske stroje in orodje, je v minulem letu šest kmetov in kmetic plačalo z življenjem. Posebno tragičen je bil primer, ko je kmetica, mati sedmih otrok, stopila na nepredvidno in lahkomiselno na tla vrženo koso, pri čemer je rezilo skočilo navzgor ter nesrečni kmetici in materi prebodlo prsa.

Z zaščitnimi ukrepi proti številnim delovnim nezgodam v kmetijstvu se je treba seznanjati in šolati, kajti ni potrebno, da bi povprečno vsak dan v letu zgubilo po več ko en človek življenje zaradi delovnih nesreč, stotine v kmetijstvu zaposlenih ljudi pa postalo pohabljenih za vse življenje in s tem iztrganih iz koristnega in pridobitnega delovnega procesa. Uspešna obramba pred nezgodami pri kmečkem delu je le v primerih zaščitnih napravah, redu, predvsem pa v strokovni izobrazbi zaposlenih potom tiska, tečajev, šol in zadevnih nazornih razstav, najbolj pa v vsestranski izobrazbi kmeta kot kmečkega delavca samega in hkrati delodajalca.

Gre za dragocene dobrine človeka: življenje, zdravje in delovno sposobnost. Vseh nesreč seve nikoli ne bo mogoče popolnoma odstraniti, ker večkrat jo zakrivi tudi neizogibna slabost človeka. Šolanje mladega kmečkega naraščaja in kmečkih delavcev pa je nujno in zahteva časa ter morajo kmetijske šole tudi vprašanju zaščite pred nesrečami pri kmečkem delu posvečati potrebno pozornost. Te plati pouka tudi naša Kmetijska šola v Podravljah ne zanemarija.

PO ŠIRNEM SVETU

Kiel. — Bivši vrhovni poveljnik nemške vojne mornarice veliki admiral Erich Raeder je v nedeljo dopoldne umrl na univerzitetni kliniki v Kielu. Dosegel je starost 85 let. Leta 1943 je moral zaradi nesoglasja s Hitlerjem odložiti vrhovno poveljstvo mornarice. Njegov naslednik je bil Dönitz. Na procesu vojnih zločincev v Nürnbergu je bil Raeder obsojen na dosmrtno ječo zaradi prekršitve verzajske in angleško-nemške mornariške pogodbe ter načrta in izvedenega napada na Dansko in Norveško. V jetnišnici Spandau je sedel do leta 1955, septembra istega leta pa so ga izpustili »zaradi visoke starosti in zdravstvenega stanja«. V zaporu v Spandau so še Rudolf Hess, Albert Speer in Baldur von Schirach.

Dunaj. — Dunajski župan Jonas je v nedeljo odpotoval na tridnevni uradni obisk v Zagreb. V glavnem mestu Hrvaške je bil gost predsednika zagrebškega Ljudskega odbora Holjevaca. Namen bivanja dunajskega župana v Zagrebu je bil, da si je ogledal različne mestne naprave ter predaval v avstrijski čitalnici o Dunaju.

Dunaj. — Na poziv mednarodne Lige družb Rdečega križa je avstrijski Rdeči križ, z denarno pomočjo ministrstva za socialno oskrbo, odposlal dva zdravnika za štiri mesece v Kongo. Zdravnika, eden je specialist za kirurgijo, drugi pa za notranje bolezni, bosta zdravila v bolnišnicah za civilno prebivalstvo.

Buenos Aires. — V bližini mesta Santa Fe v Argentini se je zrušila tovarna avtomobilov, ki je bila šele v izgradnji. Pri tem so trije delavci zgubili življenje, 30 jih je bilo pa ranjenih. Večje število delavcev so zasule ruševine. Tovarna, ki so jo gradili, naj bi izdelovala avtomobile znamke DKW po licenci zahodno-nemške tvrdke.

Dunaj. — Prosvetni minister Združene arabske republike dr. Hashem je prispel v nedeljo na štiritidnevni obisk na Dunaj. Spremljali so ga trije državni podtajniki in drugi funkcionarji.

Göteborg. — Na britanski ladji, zasedrani v švedskem pristanišču Göteborg, ki je bila natovorjena s kemikalijami in papirjem, je prišlo do velikega požara, pri čemer so eksplodirale kemikalije. Tudi ladja je bila hudo poškodovana.

Vientian. — V Laosu so ustanovili odbor »miru in nevtralnosti«, kateremu načelujeta premier Suvana Fuma in princ Sufanuvong, prvak gibanja Patet Lao. Med pripadniki tega odbora je tudi kapetan Kong Li. Poglavitne naloge tega odbora so, združiti vse domoljubne in miroljubne sile v deželi za izvajanje politike miru, nevtralnosti in narodnostnega prijateljstva.

Tokio. — V velikem japonskem premogovniku Mike na otoku Kiu Šiu so pred nekaj dnevi zaključili stavko, ki je trajala 282 dni. V tem času so se večkrat spopadli rudarji, policija in uprava. S stavko so začeli zaradi tega, ker je uprava odpustila 2100 rudarjev. Po daljšem pogajanju je sindikat sprejel načrt o odpuščenju delavcev, vendar pod pogojem, da bodo odpuščenim delavcem nudili pomoč in jim priskrbeli zaposlitev.

Moskva. — Po razgovoru med sovjetskim odborom za obrambo miru in indonezijskim nacionalnim odborom pristašev miru so objavili skupno sporočilo, v katerem je rečeno, da sta oba odbora našla vrsto skupnih stališč o osnovnih problemih borbe za mir.

Seul. — Okoli tri sto študentov seulskega vseučilišča je na nekem zborovanju zahtevalo ponovno združitve obel Korej. Predsednik Čang naj bi obiskal ZDA in SZ ter razpravljal o korejski združitvi.

Washington. — Nedavno tega so v Ameriki prvič uporabili za prenos pošte elektronske naprave, ki prenesejo pisma v nekaj sekundah v zelo oddaljene kraje. Elektronska naprava pismo odpre in ga prepíše, na drugi strani pa spet natipka in zapre, ne da bi kdo zvedel za njegovo vsebino.

Čudna vzgoja k medsebojnemu razumevanju

Slovenska gimnazija se mora boriti s številnimi težavami

Ne po naši, marveč po krivdi pristojnih oblasti mora slovenska gimnazija v Celovcu že četrto leto uživati „gostoljubje“ v državni realki, ker še vedno ni dobila lastnega poslopja. Prav tako se celotni pouk že četrto leto odvija izključno v popoldanskih urah, kar močno ovira napredek pri pouku.

Kljub temu pa je gotovim krogom še to preveč; najraje bi slovensko gimnazijo sploh ukinito, zato stalno poudarjajo, da koroški Slovenci sploh nimamo pravice do lastne srednje šole in da se imamo za slovensko gimnazijo zahvalili le „pretirani širokogrudnosti“ Avstrije. Na zadnji tiskovni konferenci se je podobnih argumentov poslužil celo zunanji minister dr. Kreisky, ki bi moral vedeti, da se slovenska gimnazija kljub velikim težavam dobro razvija in da številčno tako močno raste, da je moral

slišala slovenska beseda; vemo pa tudi, kako „širokogrudno“ skrbi država za učne knjige na slovenski srednji šoli, kjer morajo še vedno sami razmnoževati skripte in druga učila. Nenaklonjenost napram slovenski mladini pa je čutili tudi v šolskem poslopju samem, o čemer naj priča naslednje značilno dejstvo:

Ker je slovenska gimnazija začasno nastanjena v poslopju državne realke, ima pravico uporabljati vse učne pripomočke, ki jih ima na razpolago imenovana nemška šola. Med te spada tudi klavir v glasbeni šoli. Toda lepega dne — bilo je ravno okoli 10. oktobra! — se je pojavil na klavirju listek z napisom „Das Klavier ist Eigentum der Elternvereinigung der Bundesrealschule“, kar naj bi pomenilo, da slovenski dijaki nimajo pravice do uporabe instrumenta, ki jim je nujno potreben za pouk iz glasbe. Pa tega še ne dovolj: Če slovenski dijaki že niso vredni, da bi smeli uporabljati klavir, potem bi bilo pričakovati, da se jim bo glasba neovirano poučevala vsaj v pevski sobi, katera gotovo ni last kakšnega združenja staršev, marveč last države, ki je dolžna, da daje enake pravice tako nemško kakor tudi slovensko govoreči šolski mladini. Žal pa tudi tega ni, kajti slovenski gimnazijci vedo povedati, da se večkrat znajdejo pred zaklenjeno pevsko sobo, na kateri neobičajno pogosto menjajo ključavnico in tako slo-

venskim dijakom otežkočajo ali celo onemogočajo uporabo pevske sobe.

Ravnateljstvo slovenske gimnazije se je zaradi tega pritožilo na deželni šolski svet, kjer pa se očitno ne upajo spregovoriti odločilne besede in so zadevo raje predložili ministrstvu za pouk na Dunaju.

Razveseljivo pa je, da naša mladina kljub takim in podobnim dokazom nenaklonjenosti ne izgublja veselja, marveč pogumno pravi: Če nam že vzamejo klavir in nam zaprejo pevsko sobo, našega naravnega klavirja — glasu nam pač ne morejo vzeti! Tako se kljub velikim težavam pridno uči, ponosna, da lahko študira na slovenski gimnaziji. Vsekakor pa ji bo ostalo tudi v spominu, kako so ji bili naklonjeni najbližji sosedi; v poznejših letih se bo spominjala, kako čudna je bila vzgoja k medsebojnemu razumevanju!

Nova premiera v celovškem Mestnem gledališču:

„Madame Butterfly“

Zadnji petek so v razprodanem celovškem Mestnem gledališču zadonele večno lepe melodije velikega italijanskega mojstra Puccinija, ko se je ansambel predstavil z novo premiero letošnje gledališke sezone: z opero „Madame Butterfly“. Če je že komponist položil ves poudarek na glavno vlogo, potem moramo ugotoviti, da je Don-

Radijska tekmovanja med posameznimi mesti

Posebno med radijskima postajama Celovec in Graz že dalj časa prirejajo tekmovanja poslušalcev in je včasih kar zanimivo poslušati, kako »ostre bitke« (v znanju seveda) se bijejo med Korošci in Štajerci.

Podobno oddajo je uvedel pred nedavnim tudi ljubljanski radio, ki je k sodelovanju na prvi prireditvi »Poslušaj in povej nam« povabil dva industrijska okraja Slovenije — Jesenice in Zagorje. Oba kraja sta se skozi cel mesec temeljito pripravljala na »spopad«, na dan oddaje pa so se na Jesenicah zbrali v Delavskem domu in v Zagorju v Kulturnem domu, kamor je prišel tudi radioreporter. V radiu so v ta namen oddajali vrsto odlomkov iz glasbenih, literarnih, gledaliških in športnih oddaj zadnjega meseca, kandidati pa so morali v določenem času povedati, za kakšno oddajo gre. Zmagali so Jeseničani, ki bodo zato deležni brezplačnega gostovanja plesnega orkestra radia Ljubljana pod vodstvom Bojana Adamiča.

Prihodnje tekmovanje pod naslovom »Poslušaj in povej nam« bo radio Ljubljana priredil med Celjem in Koprom.

Koroški visokošolski tedni 1960

V osmih koroških mestih je bilo v okviru letošnjih visokošolskih tednov skupno 43 predavanj, katerih se je udeležilo vsega skupaj 6800 ljudi. Na sporedu so bila predavanja o različnih problemih, za zaključek pa je univ. prof. Wiesflecker govoril o koroškem vojvodi Meinhartu, ker je moralo izpasti predavanje generalnega konzula Newoleta, katerega predvideno predavanje je imelo naslov „Načelno o ljudskih glasovanjih“.

Na zadnjem predavanju je za zaključek spregovoril tudi kulturni referent koroške deželne vlade dvorni svetnik dr. Rudan, ki je poudaril, da je bil uspeh letošnjih visokošolskih tednov mnogo večji kot pri lanskim prireditvah.

biti lani uveden celo paralelni razred. Mislimo, da je s tem upravičenost do lastne srednje šole dovolj utemeljena.

Da bi slovenskim dijakom vzeli veselje do šolanja v slovenski gimnaziji, se poslužujejo še drugih sredstev. Znano so težave, ki so jih delali okoli knjižne zbirke, katero je gimnaziji poklonil Svet za kulturno in prosveto LR Slovenije; spominjamo se tudi „kulturnega“ dejanja nemškega Turnvereina, ki je slovenskim dijakom prepovedal uporabo felovadišča v Celovcu, češ da ne more dopustiti, da bi se na tem prostoru

Celovski komorni orkester s hvaležno nalogo:

Načrtna vzgoja koncertne publike

Pred enim letom ustanovljeni celovski komorni orkester, ki šteje danes 20 članov (polovica prihaja iz gledališkega orkestra, druga polovica pa iz konservatorija), je prejšnji teden predložil javnosti svoj podrobno izdelani načrt za novo koncertno sezono. V njem ima predvidene štiri »koncertne ponedeljke« — 14. november 1960, 5. december 1960, 13. februar 1961 in april 1961 — ko bo dopoldne (vsakokrat ob 10.30 uri) privedil koncert za srednješolsko mladino, zvečer ob 20. uri pa koncert za vse ostale. Spored teh prireditev vsebuje izbrana dela znanih mojstrov, kot so Corelli, Händel, Martin, Haydn, Bach, Mozart, Pergolesi, Britten, Honegger, Schubert, Hindemith, Dvorak, Suk, Vivaldi, Roussel in Strawinskij, zagotovil pa si je tudi posamezne soliste, katerih imena imajo dober sloves v glasbenem življenju: Werner Tripp od dunajskih filharmonikov (flavta), Bernhard Klebel od dunajske ljudske opere (oboa), Kurt Equiluz (tenor), Ernst Mühlbacher (rog), Traudl Brandner (klavir) in črna pevka Lucretia West (alt).

Koncerti komornega orkestra bodo resnično doživljaje za vsakogar, ki ljubi glasbo. Vendar je treba ugotoviti, da ima Celovec še zelo malo izoblikovane koncertne publike, kar povzroča velike skrbi tudi nesebičnemu vodstvu komornega orkestra. Le-to si je zadalo hvaležno nalogo, da hoče načrtno vzgajati tako publiko in s tem tudi Celovec vključiti v vrsto drugih mest tako v Avstriji kakor tudi v ostalem svetu, kjer je koncertno življenje že stalna ureditev kulturno-umetniške dejavnosti.

Letos se je vodstvo komornega orkestra odločilo, da omogoči ljubiteljem glasbe aboniranje na vse štiri koncerte nove koncertne sezone. Dosedanje stanje naročil kaže, da je za to ureditev veliko zanimanje med vsemi sloji prebivalstva, saj so tudi cene vstopnic tako nizke, da jih vsakdo lahko zmore. Abonement za vse štiri koncerte skupaj stane v prvi skupini 90 šilingov, v drugi skupini 72, v tretji 48 in v četrti skupini le 36 šilingov, torej za posamezni koncert samo 9 šilingov. Naročila sprejema Koroški potovalni urad na Novem trgu.

Posamezne koncerte bosta poleg Norberta Arnerja, umetniškega vodje orkestra, dirigirala še Ernst Märzendorfer in Robert Keldorfer.

na Pegors daleč prekosila vse ostale nastopajoče tako s svojim glasom kakor tudi s svojim igralskim talentom. V precejšnji razdalji so se razmeroma dobro uveljavili že Jakob Amerseder, Fred Würz, Dorothea Fischer, Günther Kropf, Franz Pacher in Hubert Trafnig.

Arhitekt Spurny je tudi tokrat poskrbel za posrečeno scenerijo in je Anny Arnold ponovno z uspehom prispevala s kostumi, medtem ko je Gustav Wiese vložil mnogo truda, da je prišla Puccinijeva glasba do polne veljave.

V primerjavi z lansko sezono je celovski gledališki ansambel mnogo pridobil tudi na področju opere in se tako uspešno uvršča med avstrijske provincialne odre.

„Tribuna naših dni“

Tako se imenujejo posebni večeri, ki jih je Delavsko prosvetno društvo Svoboda na Jesenicah uvedlo v tej sezoni. Že na prvi tovrstni prireditvi se je pokazal velik uspeh, ko so kulturni, politični in drugi javni delavci pred mikrofonom odgovarjali na razna vprašanja o filmu. V zelo priklupni obliki so navzoče seznanili z zgodovino filma, s filmsko repertoarno politiko, s pozitivnim in negativnim vplivom filma na mladino kakor sploh in z nujnostjo filmske vzgoje med mladino in z važnostjo šole ter staršev pri tej vzgoji.

Društvo bo s podobnimi večeri nadaljevalo in si bo vsakokrat izbralo novo aktualno temo, kar bo tudi to obliko ljudske prosvete napravilo zanimivo in privlačno.

RIHARD OREL:

Kanalska dolina in njeni slovenski prebivalci

Glavni kraj teh bivališč in naselij ob starodavni rimski konzularni cesti je bil Pontafel. Najstarejša listina, ki omenja ta kraj, sega v leto 1184. Še starejšo letnico beleži ustanovitev bližnje Lipalje vasi, kjer je bila najprej ustanovljena kapelica Sv. Gertrude (Jederti) po bamberškem škofu Otonu v letih 1106—1190. Prva listina imenuje kraj: in montibus Chanol (Kanal). Bližnja vas so Lužnice ali po domače Užce, ki jih listine zaradi žvepljenih vrelcev omenjajo v 16. stoletju. Malborget se je prej imenoval Buonborghetto, ker je bilo tam živahno in dobro obiskano tržišče. V letu 1354 je bilo naselje vsled požara upepeljeno, ko pa so ga spet pozidali, so ga preimenovali v Malborghetto.

Ukve se omenjajo v listinah že leta 1260. Žabnice pa so bile v začetku prva in edina fara v tej dolini s cerkvo sv. Egidija (Tilna), ki je bila posvečena leta 1106. Trbiž se pojavi v listinah šele leta 1319 z imenom Wasser-Tarvis. Glede postanka in imena Trbiž oz. Tarvis je iz zgodovinskih zapisov razvidno, da je prejel to oznako po nekem naseljencu iz Trevisa pri Benetkah. To potrjuje tudi dejstvo, da so nazivali Trbiž še v 16. in 17. stoletju Klein-Tarvis, da so ga ločili od Trevisa, ki so mu pravili Gross-Tarvis. Prvotni Trbiž je bil le malo rudar-

sko naselje, pozneje se je vas razcvetela in poživila ter dobila dovoljenje za letni sejem, ki je bil zelo dobro obiskan.

Bamberški škofje so imeli težave z upravo teh krajev; zaradi velikih izdatkov so bili v težkih denarnih zadregah, pa tudi razne ustavne in politične obveznosti so povzročile, da je oblast škofov, namesto da bi se krepila in utrjevala, pričela slabeti. Avstrijski vojvode so začeli širiti svojo oblast, postalili so se raznih dominij, pa tudi obstoj samostojne kneževine, kakršno so imeli bamberški škofje na Koroškem in v Kanalski dolini, jih je bodel v oči. Tako je prišlo do prvega dogovora leta 1538 za koroške kraje, leta 1675 pa so se morali bamberški škofje odpovedati tudi oblasti nad Kanalsko dolino, ki je bila vključena v avstrijsko vojvodstvo. Bamberžani so dobili denarno odškodnino, gospodar doline pa je postal takratni avstrijski vojvoda in nemški cesar Leopold I. Pozneje, leta 1756, so bamberški škofje prepustili še ostala posestva na Koroškem, in sicer cesarici Mariji Tereziji za 900 tisoč goldinarjev.

Avstrija pa ni mogla upravljati vseh pridobljenih posestev, zato jih je večji del prodala fevdalcem in jih šele ob koncu 19. stoletja spet pridobila zase. Tedaj je nehala vsakršna oblast bamberških škofov

nad Kanalsko dolino in tudi oglejski patriarhi so z ukinitvijo patriarhata leta 1751 izgubili vse prejšnje pravice.

Z novo ureditvijo školovskih območij v dobi cesarja Jožefa II. (1780—1790) je pripadla Kanalska dolina koroški škofiji v Celovcu. Vendar te spremembe niso mogle prinesiti blagostanja niti ne ohraniti tega, kar je bilo prej narejeno, kajti slabim posledicam sprememb v lastništvu se je pridružil še težki položaj, ki so ga povzročile vojne v listem razdobju. Cesto, ki vodi iz Trbiža čez Predel v Gorico in po kateri se je usmeril promet že v 16. stoletju, je bilo treba popraviti, ker je bila močno poškodovana vsled nenehnih vojn, v katere je bilo vpleteno avstrijsko cesarstvo. Stroški za vzdrževanje milicije, davki za prevoz domačih pridelkov in prehod raznih rudnikov v državno upravo po letu 1702, vse to je povzročilo upadanje delovnih moči in s tem obubožanje prebivalstva teh krajev, da se ni moglo več dokopati do blagostanja, ki si ga je pridobilo v prvi polovici 16. stoletja.

Nad prebivalstvo so prišle še razne druge bede in nadloge, ki so uničile prejšnjo blagobit. Posebno hudi so bili vpadi Turkov v 15. stoletju, pri katerih je Kanalska dolina največ trpela. Skozi Kanalsko dolino pa je prišlo tudi mnogo drugih vojsk, ki so vedno povzročale škodo. Tako so n. p. za časa vladanja cesarja Karla V. v 16. stoletju šle skozi Kanalsko dolino močne

armade, ki so se na Ogrskem postavile proti Turkom. V naslednjih vojskah med Benečani in cesarskimi vojskami, ki so branile napadeni Pontafel, so pridrla krdela konjenice iz Vidma ter preiskala vso dolino do Trbiža.

Ob koncu 18. stoletja je bila Kanalska dolina prizorišče Napoleonovih vojn proti Avstrijcem, in sicer v letih 1797—1815. Leta 1797 so bili Avstrijci v tej dolini poraženi in šele po premirju, sklenjenem v Campoformidu pri Vidmu, so Francozi zasedeno Kanalsko dolino spet vrnili Avstriji. Po teh dogodkih je — izvzemši ruski pohod v letu 1799 skozi Kanalsko dolino, vsled katerega pa prebivalci niso imeli posebne škode — za kakih deset let zavladal mir in je bilo mogoče zaceliti rane iz prejšnjih vojn. Toda prišlo je leto 1809 in v teh krajih je vnovič vzplamtel vojna, ki je vse uničila. Francozi so s silo prodrali za umikajočimi se Avstrijci, ki so branili cesto skozi Kanalsko dolino. Vse ovire niso pomagale nič in tudi junaški odpor stotnika Hensela pri Malborghetu ter stotnika Hermannna na Predelu je bil zaman. Francozi so neovirano prodrali, premagujoč vsako oviro, in na griču v Rutah pri Trbižu je bil zlomljen zadnji odpor Avstrijcev: Francozi so imeli odprto pot proti Dunaju. Usoda Kanalske doline je bila zapečaten in po sklenjenem miru v Schönbrunnu je bila priključena novo ustanovljeni pokrajini Iliriji. (Se nadaljuje)

Zveza koroških partizanov zahteva:

Škofijski ordinariat naj umakne svoj diskriminacijski ukrep

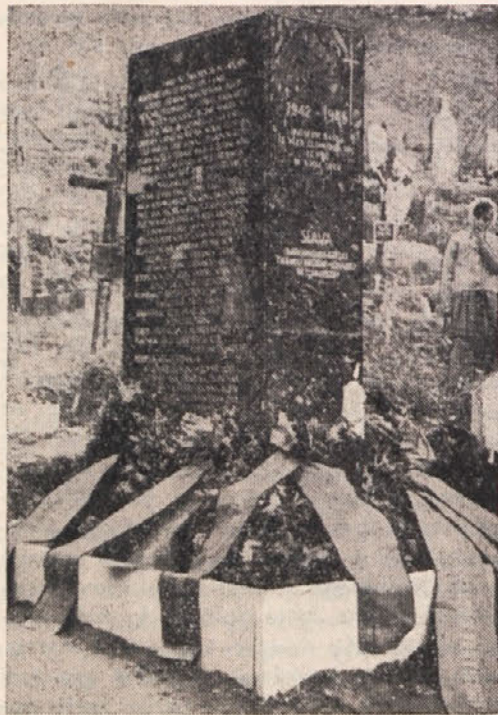
glede spomenika padlim partizanom in žrtvam fašizma v Železni Kapli

Kakor smo poročali v zadnji številki našega lista, je škofijski ordinariat v zvezi s postavitvijo nagrobnega spomenika padlim partizanom in žrtvam fašizma v Železni Kapli stavil pogoje, ki nasprotujejo načelom demokracije, enakopravnosti in pietete in ki so v protislovju tudi z državnimi zakoni. Zato je Zveza koroških partizanov, ki je sprožila zamisel skupnega spomenika za vse padle partizane in žrtve fašizma ter tudi prispevala bistven del sredstev za postavitve spomenika, naslovila na ordinariat krške škofije vlogo, v kateri opozarja, da zahteva ordinariata po odstranitvi označb pripadnosti sovjetskih in jugoslovanskih padlih partizanov k SSSR in FLRJ nasprotuje določilom avstrijskega zveznega zakona o oskrbi in zaščiti vojnih grobov in vojnih spomenikov iz druge svetovne vojne za pripadnike zavezniških sil, Združenih narodov in za žrtve borbe za svobodno demokratično Avstrijo ter žrtve političnega

preganjanja. Ta zakon namreč določa, da je lastnik zemljišča, na katerem so taki grobovi, obvezan, da grobove stalno ohrani, jih obdrži dostopne in dovoli vse ukrepe, ki služijo dostojnemu vzdrževanju grobov, med katere nedvomno spada tudi postavitve nagrobnega spomenika.

Zveza koroških partizanov se zato obrača na škofijski ordinariat z zahtevo, da umakne svojo nekrščansko, nepravilno in nepošteno, hkrati pa tudi protipostavno zahtevo ter v svoji vlogi izrecno poudarja, da ji tu ne gre za politično akcijo, a se ne more sprijazniti z ukrepom, ki nasprotuje vsem načelom pietete in spoštovanja mrtvih, zlasti padlih borcev za svobodo. „Smatramo — je rečeno v vlogi — da bi vsaj pred mrtvimi moralo prenehati sovraštvo in bi se vsaj pri mrtvih ne smelo delati razlike, zlasti ne, ker so tudi borci iz Sovjetske zveze in Jugoslavije padli za osvoboditev Avstrije, zaradi česar naša država v preambuli Državne pogodbe zavezniškim in asociiranim silam izraža svojo hvaležnost in zaradi česar je bil tudi sklenjen zakon, ki ščiti grobove takih vojakov.“

V tej zadevi se je Zveza koroških partizanov obrnila tudi na notranje ministrstvo na Dunaju s prošnjo, da kot pristojna oblast v smislu določil zgoraj omenjenega zakona proglasi zahtevo škofijskega ordinariata za nezakonito ter dovoli namestitvev označb pripadnosti sovjetskih in jugoslovanskih padlih borcev na spomeniku v Železni Kapli. Podobno vlogo je poslala Zveza koroških partizanov koroški deželni vladi, medtem ko v posebnem pismu avstrijs-

Spomenik na grobu narodnega heroja Franca Pastarke-Lenarta, posvečen spominu vseh v okolici Železne Kaple padlih borcev za svobodo in žrtve fašizma.

skemu Črnemu križu prosi, da se le-ta kot ustanova, ki oskrbuje vse vojne grobove, zavzame tudi za prekluc diskriminacijskega ukrepa škofijskega ordinariata. Hkrati pa je Zveza koroških partizanov obvestila o dogodkih v zvezi s postavitvijo spomenika v Železni Kapli tudi veleposlaništvu Sovjetske zveze in Federativne ljudske republike Jugoslavije na Dunaju

Na Komelj bodo zgradili pot

Kmetje na Komlju obdelujejo svoja zemljišča z velikim naporom in neprimerno težavnejše kot oni v ravninah. Marsikateri, ki gleda na obsežno blaško ravnino ob vznožju Komlja, kjer so ravna polja ter na teh delo mnogo lažje, si reče: trpini smo v hribih! Na ravnini se ni treba bali, da bi se naložen voz prevrnil, natovoriti pa je mogoče nekajkrat več količine, kakor v legi, ki je strma kot streha. Razen tega se morejo kmetje v ravnini z neprimerno večjim pridom okoristiti s tehničnimi pridobitvami, dočim morajo oni v hribih vsled omejenega izkoriščanja mehanizacije slej ko prej trdo in veliko delati, posebno še, ker primanjkuje delovnih moči. Prisiljeni so, da pritegnejo k delu vse družinske člane, tudi otroke in stare ljudi, da obrat popolnoma ne odpove.

Na strmih hribih si zaželi ta ali oni, da bi se preselil v ravnino, posebno se za to navdušuje mladi rod. Često se sin le težko odloči, da bi postal naslednik očeta na kmetiji. Toda do malih izjem kljub temu vztrajajo, ker je ljubezen in povezanost z domačo grudo, dediščino očetov, gorskemu

kmetu prirojena ter vztraja kljub vsem težkočam na svoji domačiji.

Naloga občine, dežele in države ter poklicnih ustanov od krajevne, okrajne in deželne kmetijske zbornice je, da storijo vse in pomagajo, da se ohrani zdravo jedro gorskega kmeta ter se mu olajša eksistenca v zadovoljstvo in veselje gorske kmečke družine. Doleg se je na tem sektorju v spodnjem delu naše dežele bore malo storilo. Čas je, da se zamujeno nadoknadi.

Zadnji čas so začeli z živahnimi gradbenimi deli v blaški občini. Po dolgih pripravah in pogajanjih, pri katerih ima nedvomno lepe zasluge župan Krof, je prišlo končno tudi tako daleč, da so zares začeli graditi tovorno vozno pot na Komelj. S tem bo kmetom v tem delu občine zelo ustreženo, ker dobra pot jim bo odprla ugodnejšo zvezo s svetom. Prevoz kmetijskih potrebščin na dom in kmetijskih pridelkov na trg in k odjemalcem bo olajšan in povezan z manjšimi stroški, zaradi tega bo nova pot velikega gospodarskega pomena. Zadrugi za gradnjo poti so zagotovljena potrebna denarna sredstva. Občinski odbor je na seji pred nedavnim sklenil, da prenakáže plebiscitno podpora v celoti za gradnjo te poti.

Pot je projektirana od Nonče vasi do kmeta Mlinarja na Komlju, od tam pa bo potekala v dveh smerah, da bo lažje dostopna vsem kmetom na raztreseni vasi Komlju. Ena pot bo vodila do kmetij Brnika in Kužnika, druga pa do Pistotnika in dalje do šole na vrhu.

Za delavne in zelo marljive kmete in vse prebivalstvo na Komlju bo nova pot velikega, da življenjskega pomena, zato se je odkrito veselijo.

Uradniki prometnega oddelka v Krivi Vrbi so meseca oktobra nastopili proti vozačem motornih vozil s 54 posvarili, s 572 kaznimi in 117 prijavi. Proti drugim udeležencem prometa so nastopili z 52 posvarili, s 170 kaznimi in 34 prijavi. V istem mesecu so 20 alkoholiziranim šoferjem odvzeli dovolilnice za vožnje.

Centenim naročnikom

Centenim naročniki, berite in upoštevajte tudi naslednje vrstice. Današnji številki smo priložili položnice, s katerimi vam je olajšano plačevanje naročnine, bodisi zaostale ali pa tudi že v naprej, kar je zelo zaželeno. S položnico, centenim naročniki, vas rahlo opominjamo na vašo obveznost nasproti listu, kajti prepričani smo, da sami veste, da je treba list tudi plačevati. Večkrat pa je tako, da se človek ob vsakdanjem delu in skrbeh ne spomni, da bi bilo lepo in prav, če bi plačal tudi naročnino za Slovenski vestnik in tako mine pogosto čas, da ta ali oni z naročnino tudi zaostane.

Vemo, da se nihče ne veseli položnic, ker jih gotovo tudi vam v vašo hišo premočno pošiljajo od vseh mogočih strani ter je često le težko odrajtati denar, ki je na položnicah že napisan ter je večkrat pripisan tudi termin za plačilo. Toda v tej številki priložene položnice sprejmite z veseljem, kajti ko boste z njo plačali naročnino, boste imeli zavest, da ste storili majhno dolžnost nasproti listu, ki ga gotovo tudi sprejemate vsak teden z veseljem. List skuša spremljati najrazličnejša dogajanja doma in v svetu, predvsem pa je glasnik naše skupne borbe za uresničitev naših življenjskih pravic, za ohranitev slovenske pesmi in besede na zemlji, ki jo naseljuje in obdeluje naš rod dolgih tisoč let in več, razen tega pa nas povezuje v skupno narodno družino, v skupnem prizadevanju za naše upravičene zahteve, ki nam grede po naravnem pravu, po ustavnih zakonih in po členu 7 državne pogodbe. Od številnih bralcev slišimo zelo pozitivno in lepo priznanje našemu listu. Poleg domače in svetovne politike skrbi list tudi za obvestila o dogodkih v naših vaseh, za strokovno izobrazbo in za razvedrilo.

Vsakdo ve, da je izdajanje lista združeno z delom in velikimi stroški. Redno plačevanje naročnine omogoča tudi redno izdajanje lista. Ob rednem plačevanju v polni četletnih obdobjih je vsota naročnine v primeri z vsem, kar list iz tedna v teden vsakemu bralcu nudi in prinaša na dom, zares majhna. Izpolnite torej priloženo položnico — se glasi naša prošnja — in prenakážite naročnino, ker tudi uprava lista bo tega zelo vesela, vi pa ste storili svojo obveznost v svoje lastno in naše zadovoljstvo.

Uprava

Počaščenje starih rentnikov

Pokojninska zavarovalnica za delavce — deželni urad Graz — je v zadnjem času spet počastila rentnike, ki so dosegli 90 let svojega življenja, eden med temi je bil celo 95 let star. Zavarovalnica je priletne rentnike počastila s voščilnimi pismi in častnimi darili. Počaščeni so bili: Jožef Krammer, Rojach; Neža Martinjak, Celovec; Janez Lax, Maloščice; Franc Schönlieb, Borovlje; Janez Niederkofler, Weissenstein; Karolina Nepomutztey, Celovec in Terezija Kuffin, Stockenboi. Petindevetdeseto leto je dopolnil Janez Lax v Maloščah.

Plemenski sejem v Št. Vidu

Rejska zveza marjadvorskega goveda ima v sredo, dne 16. novembra 1960 ob 9.30 uri v Št. Vidu ob Glini plemenski sejem za 50 bikov in 120 visokobrejnih krav in telic.

POTUJOČI KINO SPZ

predvaja slovenski umetniški film

DOLINA MIRU

v nedeljo, dne 13. novembra 1960

ob 15.00 uri na Radišah v dvorani pri cerkvi
ob 19.30 uri v Medgorjah pri Mautnerju

KOLENDAR

Petek, 11. november: Martin
Sobota, 12. november: Martin
Nedelja, 13. november: Stanislav
Ponedeljek, 14. november: Serafin
Torek, 15. november: Albat
Sreda, 16. november: Olmar
Četrtek, 17. november: Gregorij

Vihar povzročil ogromno škodo

Ljudje že mnoga desetletja ne pomnijo tako silnega viharja, kakršen je preteklo soboto divjal v okolici Reberce in Železne Kaple. Močan vrtinčarski veter, sličen orkanu, je povzročil ogromno škodo. V celulozni tovarni na Reberci je odnesel skorodda vse strehe, razen tega pa je storil še drugo škodo. Od vetra odnešene opeke je bilo na tovarniškem prostoru na gosio. Ko se je začela vsipati na tla, je moralo več delavcev iskati zavetje pod vagoni vlaka, kapelškega „fikeja“. Po prvih ugotovitvah cenijo škodo, ki jo je vihar povzročil v tovarni, nad 300.000 šilingov.

Vihar je napravil veliko škodo tudi v gozdovih. V okolici Reberce je izruval in podrl veliko smrek, povečini takih, ki še niso bile godne za posek.

Izravana drevesa so padala tudi na ceste ter za nekaj časa onemogočila promet. Na kraj katastrofe so pohiteli gasilci požarne brambe iz Dobrle vasi in monterji KELAGa, ki so v silnem naliivu in naporu delu odstranili debela s ceste in popravili poškodovane električne vode. Zelo veliko škodo v gozdovih je vihar napravil v okolici Koprivne, kjer cenijo nekaj tisoč metrov podrtega lesa, predvsem zelo mnogo mladih dreves.

Zelo nevarna in tvegana je bila med viharjem vožnja z motornimi vozili po kapelški cesti. Sunki vetrnega vrtinca so tirali vozila naravnost ob stran in na rob ceste.

Dva požara v Črgovičah

Minuli teden sta v vasi Črgoviče pri Smihelu skoraj hkrati nastala dva požara. Pri kmetu Fricu Komarju in kmetici Tereziji Travn je ogenj uničil gospodarski poslopji. V obeh poslopih je zgorelo tudi več kmetijskega orodja in zaloge kme. Pri Komarju cenijo škodo na okoli 250.000, pri Travn pa na 120.000 šilingov.

Tujski promet na Klopincu

Tujskoprometna gostišča na Klopincu se že kolikor toliko hvalijo, da so bila z letošnjo turistično sezono zadovoljna. Kljub pogostemu neprijetnemu vremenu je letovišče v središču Podjune obiskalo mnogo turistov iz avstrijskih zveznih dežel in iz inozemstva. Številčno je bilo letos od meseca marca do konca oktobra sicer 986 gostov manj, nočnine pa so dosegle število 268.200, število, ki ne zaostaja za lanskim letom.

Pred nedavnim so tujskoprometni odbor, tujskoprometni sosvet ter ocenjevalni odbor za določitev prispevkov za tujskoprometne propagandne namene zasedali na občini v Škocijanu. Uradnik koroške deželne vlade Albert Sadjak, ki je kot nadzorni organ vodil letos tudi tujskoprometne zadeve, je podal pregledno poročilo o razvoju tujskega pro-

meta v škocijanski občini. Naglasil je, da so storili na tem področju lep korak naprej. Tujskoprometni odbor s sosvetom je imel letos šest sej. S preudarkom so v tem času uvedli več koristnih naprav za prijetnejše bivanje tujih gostov v tem kraju. Za propagando so razpečali 28.000 prospektov ter rešili 2300 pismenih vprašanj gostov, ki so želeli informacije o tukajšnjem letovišču ter se zanimali za druge pogoje bivanja ob svojih počitnicah na Klopincu.

Na seji so razpravljali o novih ukrepih in načinu propagande za pridobivanje gostov za prihodnjo tujskoprometno sezono. Med drugim bodo v zimskih mesecih priredili v inozemstvu predavanja s skiptičnimi slikami, s katerimi bodo opozarjali in vzbujali zanimanje za lepoto in prednosti letovanja ob Klopinskem jezeru.

Ptice nas uče

„Ko bi znal leteti ko ptica...“ To je bila davna vroča želja človeškega rodu. Ljudje so zavistno opazovali ptice in premišljali, kako bi jim iztrgali skrivnost letenja. Legenda pripoveduje, da je to v davnih časih uspelo Ikaru iz Itake, vosek pa, s katerim so bile zlepljene perutnice, se je v zraku pod vročim soncem raztopil in človek-ptica je strmoglavil v morje.

Prvi letalci niso imeli perja

Prvi letalci, ki so že nekako pred 135 milijoni let vzleteli s tal naše Zemlje, so bile žuželke, ne dosti drugačne kakor jih po-

Pivo vendarle hranljivo

V nemčiji so nedavno tega strokovno analizirali več vrst piva in analize so pokazale, da je ta „najponožnejša“ med opojnimi pijačami vendarle tudi — hranljiva. Rezultati raziskav pravijo, da vsebuje pivo precej vitamina B. Ko so poskusnim živalim primešali med redno hrano tudi nekaj piva, so te živali menda bolje rasle od drugih „abstinentov“.

Strokovnjaki v prehranbeni industriji sedaj razmišljajo o tem, kako bi bilo mogoče pivu še zvišati hranljivost s tem, da bi vsebovalo še več vitamina B. Menda bodo nekaterim vrstam piva v Nemčiji začeli dodajati umetni vitamin B1 (tiamin).

znamo dandanes. Prva razvojna doba — da so jim nerazviti deli telesa odpadli in da so dobili prikladne oblike za letenje — pri žuželkah ni trajala posebno dolgo. Kmalu za njimi, še vedno pred več kot 100 milijoni let, so se pojavili leteči kuščarji — pterodaktili. Na njihovih prednjih nogah se je razvil nenavadno dolg prst, ki je predstavljal sprednji rob krila, katerega konec je bil priraščen za rep. Drugi štirje prsti pa so ostali majhni in pterodaktili so jih rabili za obešanje po drevju. Spet je minilo 50 milijonov let in pojavili so se novi letalci — netopirji, ki so se obešali po drevju s pomočjo krempljev na krilu. Razen dolgega prsta so jim zato tudi drugi štirje prsti pomagali pri letenju s tem, da so ojačili krilo.

Netopirji so bili tisti čas najspretnjši letalci. V boju za obstanek so ostali zmagovalci, medtem ko so pterodaktili izumrli,

razlagamo si, da zato, ker njihova krila niso bila dovolj trdna. Nekaj podobnega smo lahko opazovali pri prvih letalih: slaba konstrukcija kril in šibki motorji so bili njihova najšibkejša točka. Tudi pterodaktili ni imel dovolj letalne moči. Lebdel je v zraku približno tako kakor jadralno letalo. Eden od prvih pterodaktilov je meril čez krila sedem in pol metra, težak je bil okrog 14 kilogramov. Zanimiv je bil rep pterodaktilov, ki je imel tudi navpično krilce. Takšnega repa dandanes nima nobena ptica, noben netopir, nobena žuželka — imajo ga pa letala!

Kasneje so se pojavili tudi pterodaktili brez repa, prva živa bitja — razen nekaterih žuželk — ki so letela samo s krili. Bili so mnogo manjši od svojih prednikov, čez krila pa so merili največ 45 centimetrov. Ta tedaj najhitrejši „model“ pa se je moral klavrno umakniti pticam, pokritim s perjem. V primerjavi s pticami je bil pterodaktil podoban oskubljenemu piščancu, v katerem danes nihče ne vidi posebno spretnega letalca.

Vedno hitreje

V tistih davnih dneh pred deset in deset milijoni let so imele tudi ptice dolge, kuščarjevim podobne repe, le da so bili pokriti s perjem. Velike so bile kot današnji golobi in sprva niso posebno nadkriljevale pterodaktilov. Toda peresa so omogočila lahko in čvrsto konstrukcijo kril, kar je pticam sčasoma prineslo odločilno premoč.

Tudi plitji trup se je razvijal in je dobival vedno popolnejšo aerodinamično obliko. Hitrostni „rekordi“ so padali drug za drugim, kakor padajo v sodobnem letalstvu. Razvile so se prsne mišice, dolgi rep je postal mnogo krajši in močnejši — uporabno krmilo. Ptice so postale sijajni letalci, ki

Temperatura sonca

Najnovejše znanstvene raziskave so pokazale, da vlada na Soncu precej višja temperatura, kot pa so strokovnjaki doslej menili. Rezultati nedavnih meritev govore o tem, da dosega temperatura v „atmosfera“ Sonca za naše pojme fantastično visoko vrednost — do 100 milijonov stopinj Celzija! To je približno desetkrat več od temperature, ki so jo znanstveniki doslej pripisovali sončnemu „ozračju“.

Kako so prišli znanstveniki do novih podatkov in do omenjenih trditve? To pomembno astrofizikalno odkritje so omogočile natančne meritve jakosti röntgenskih

tudi zdaj še daleč prekašajo sposobnosti najmodernejših reaktivnih letal.

Ptice so dolgo kljubovale človekovi želji, da bi jih posnel. Znale so varovati skrivnost letenja in človek se je moral sam dokopati na primer do spoznanja, kako velikega pomena je pritegnitev koles v trup aviona.

Odkod pravljice o leteči preprogi!

Spretni letalci pa niso samo ptice. Nekatero vrsto pajkov predejo lahke mreže, ki plavajo po zraku. Zrak, segret od sonca, se dviga in nosi mrežo z neznatnim potnikom vred. To je lep primer neposrednega izkoriščanja sončne energije, seveda pa uspeva le zaradi neznatne teže mreže in pajka. Že davno so ljudje opazovali te mreže in so ugibali, kako da morejo leteti. Skrivnosti niso razvozlati, rodile so se le mične in vznemirljive pravljice o letečih preprogah.

Pa letalce lahko opazujemo tudi v rastlinskem svetu. Javorovo seme na primer ima majhna krilca, ki se pri padanju vrte, zadržujejo padec ter omogočajo vetru, da nosi drobčenega „letalca“. Na tej osnovi so ljudje zgradili helikopter.

Znanstveniki so prepričani, da narava prikriva še marsikaj, s čimer bi se dalo spopolniti letala. Če opazujete jato divjih labodov, vidite, da lete po taktu, čeprav se ga ne drže popolnoma. Ta pojav zbuja občutek, da krila valovijo od spredaj nazaj. Mar takšen način leta vpliva na hitrost? Labodi prav gotovo ne letijo na takšen način samo zato, da bi se kratkočasili. In podobnih ugank pri pticah je še več. Čas jih bo nedvomno odgonil, ljudje bodo pticam iztrgali zadnje skrivnosti in jih uporabili za še večji vzpon zračnega prometa.

žarkov, ki jih Sonce žarči med silnimi „sončnimi nevihtami“. Snopi teh röntgenskih žarkov dospejo do gornjih plasti zemeljskega ozračja in tam jih registrirajo posebne naprave v raziskovalnih raketah, ki hkrati merijo tudi jakost röntgenskega žarčenja Sonca.

Naprave, ki so bile vgrajene v raziskovalnih raketah in ki so se dvignile 350 kilometrov visoko nad Zemljo, so registrirale snope röntgenskih žarkov, katerih energija je znašala do 80.000 elektronvoltov! Na podlagi teh podatkov so strokovnjaki z začetnimi računi izračunali novo vrednost za temperaturo sončne atmosfere.

ŠPORTNI Slovenija

V jeseniški železarni je šport zelo priljubljen

Zadnje dni oktobra so na Jesenicah slovesno zaključili letošnje športne igre športnikov, zaposlenih v jeseniški železarni. Skupno je v letošnjih letnih športnih igrah sodelovalo 2252 jeseniških železarjev in 24 sindikalnih odborov kolektiva. Tekmovali so v sedmih panogah za ocenjevanje ter v nogometu in košarki. Za zaključek iger so priredili finalno nogometno tekmo.

Po končanih igrah so štiri zmagovalne ekipe prejele nagrade v višini 10.000 do 50.000 dinarjev, poleg tega pa so najboljše športniki dobili tudi pokale, diplome in druga priznanja.

14. Šahovska olimpiada

Po več tednov trajajočih igrah najboljših šahistov sveta se je v Leipzigu zaključila 14. Šahovska olimpiada. Sovjetska zveza je ponovno potrdila svoj sloves kot najboljša šahovska država sveta in si je osvojila tudi na olimpiadi prvo mesto. Za drugo mesto je bila precej ostra borba med Ameriko in Jugoslavijo, končno pa je zmagala Amerika in si osvojila srebrno medaljo, medtem ko je Jugoslavija prejela bronasto.

HOKEJ NA LEDU:

KAC — Langnau 9:4

V zelo lepi igri je moštvo celovških atletikov v sredo premagalo v celovski mestni hali moštvo iz Langnau v Švici. Prva tretjina igre je sicer precej razočarala, posebno za domačine navdušeno publiko, saj so gostje iz Švice vodili z 2:1, toda v drugi in tretji tretjini so Celovčani spet zaigrali svojo znano igro in končno zmagali z visokim rezultatom 9:4.

NOGOMET:

Škotska premagala Irsko

V sredo je državna reprezentanca Škotske premagala državno moštvo Irske z rezultatom 5:2. Čeprav je poraz irskih igralcev precej visok, pa so imeli le še srečo, da je imel njihov vratar Gregg svoj „veliki dan“, ker bi bil sicer rezultat še mnogo višji.

Rapid — Wismut 3:1

V dunajskem stadionu sta se v sredo srečali moštvi dunajskega Rapida in iz Wismuta v Vzhodni Nemčiji. Obe moštvi sta državna prvaka in sta odigrali prvo igro za evropski pokal. Po napeti igri, med katero se je pri dunajskih igralcih dobro izkazal Jugoslovan Milanović, je zmagal Rapid z rezultatom 3:1.

Korenine

Dobrica Ćosić

Potem ni razločeval glasov. Klicali so ga vsi ljudje iz Prerovega, tudi žene, in vsi moški in vse ženske, kar jih je videl do tedaj. Klical ga je cel sejem v Palanki, kjer je bil z očetom; tedaj so kupili to kravo z največjim vimenom, to, ki zdaj puha zraven njega, jezna je in gnusi se ji. Zjutraj niti njej ne more pred oči, kaj šele očetu. Vukašinu; tudi če oče ne bo videl, videl bo Vukašin in rekel očetu; on njemu pripoveduje vse, kar vidi. Kje se more skriti, dokler ne ubije strine? Tolikokrat se je vpraševal in nikakor si ni mogel pojasniti, kako je mogel tedaj zaspati. A zaspal je, zakaj mati ga je zbudila v jaslih in odvlekla v posteljo. In kako je mogel potem, kak mesec pozneje, spet vzdigniti tisto gnusno krilo, zakaj ni ga zmerom ona klicala? Da preizkusi samega sebe, da izkuša nekoga in nekaj, da bi videl, ali more on tako, kakor njegovi vrstniki pripovedujejo, da to delajo; tedaj ko pripovedujejo, on obmolkne, zardi, in da ga potem ne bi bilo več sram pred njimi, zato je še naprej navaljeval nanjo in jo sovražil. Gotov si je: nikoli nikogar ni sovražil tako kakor njo, strino. Kadar koli je mogel, jo je povabil v jasli, tudi po tistem, ko ju je zalotil oče, njo, psico, premlatil z vilami, on pa mu dva dni ni smel na oči, in zmerom ga je bilo zavoljo tega sram pred njim, tudi zdaj ga je sram; tolikokrat je začutil sram zaradi tega, čeprav nosi brado. Mati pa mu je tedaj, ponoči, v po-

17

stelji rekla (njej je rekel Aćim), šepetala mu je prestrašeno: „Od tega, sinek, dečki umirajo. Če ne umrejo, potem nimajo otrok.“

Djordje zaječi od trganja, krčev in sramu, in skupaj s celo kavarno, in s pesmijo, ki je križanje in ggranje, pada v prepad, in to traja dolgo.

„Gospodar Djordje, vojaki so odšli v Prerovo! Zdaj mi je nekdo sporočil. Aćim je započel vstajo!“ ga trese za ramo Ika.

Djordje komaj vzdigne glavo in ga gleda iz daljave, prazno.

„Da. Nekdo od oblasti mi je sporočil, da je Aćim začel vstajo.“

Nič za to. Tudi jaz začujem vstajo... Cigana, semkaj! Poklekni in igrajal!

Nekdo je razbil kozarec ob stropu in buhnilo je še močnejše vpitje.

„Gnoj trgovski!“ zamolklo zaječi Djordje, polisne Ika, brčne z nogo cigana in vzdigne glavo na mizo: strašno je to in gnusno, čuti, zakaj nikoli ni imel take noči. Jaz nisem kriv, nisem, ponavlja in si mučno kliče v spomin, mora misliti o včerajšnjem dnevu, ne, gotovo bo že kmalu zora, o tistem predvčerajšnjem, odkar se je začel ta stud in trganje požiralnika. In če so vojaki resnično odšli v Prerovo?

... Pri večerji se je Aćim hvalil, da je danes, to je bilo predvčerajšnjim, tudi četrtič nagnal iz vasi okrajnega glavarja, ki je prišel zamenjat zadnjega župana, radikala, v Aćinovem okraju. On, Djordje, pa mu je rekel:

„Drugo nedeljo bo Vukašinova svatba.“

Aćim ga je namrščeno pogledal in izpil kozarec vina. Simka in Milunka sta hkrati vstali izza mize, zbiraje posodo.

„Kaj so to morda objavili vladni časniki?“ je popil čašo vina do dna.

„Gotovo časniki.“ Djordje ni gledal očeta.

„Povej: ali so?“

„Ljudje pripovedujejo.“

„Siv si, pa lažeš!“ Tedaj je Aćim pognal Simko in Milunko iz sobe.

„Gotovo bodo javili,“ mu je rekel iz kljubovalnosti.

„Ne bodo.“

„O sinu Aćima Katića bodo.“

„Poznam te kakor srajco.“

Tedaj so se mu oči zapletle v očetovo brado, in ni znal drugega kot:

„Vukašinu bo žal, če ne pridemo na njegovo svatovanje.“

„Sram te bodi. Tola si nagovoril, da širi po vasi vse mogoče oslarije o Vukašinu, in potem jih pripoveduje meni.“ Zloba mu je bila na obrazu.

„Nisem,“ je rekel.

„Prisezi mi na otroke, da nisi. Na otroke! Prisezi!“ Aćim je udaril s pestjo po kolenu.

Djordje zaječi. Oče se mi maščuje... Oče se sladka z mojo nesrečo, šepetuje v mokro desko mize.

In rekel je oče: „Sto samostanov in cerkev naj sezidam, pa bo premalo, da se zahvalim bogu za sinove, ki bodo podedovali moje ime... Za moje naslednike, ki so mi osrečili starost.“

Pretepen pes je cvilil v dimniku.

Pojav, ki ga v življenju zelo pogosto srečujemo:

Sramežljivost in sramežljivci

Ali so ženske bolj sramežljive od moških?

Francoški tednik »France Dimanche« je objavil zaključke ankete o sramežljivih ljudeh, mnenja in nasvete zdravnikov in psihologov, kaj je treba napraviti v borbi za premagovanje sramežljivosti.

Anketa je pokazala, da je 50 odstotkov Francozov sramežljivih. Vsak drugi mož ali žena se težko odloči za določene korake, ker si »ne upa«.

Ali je res, da so plavalasi ljudje bolj sramežljivi od črnolasih?

Ugotovili so, da so plavalasi ljudje sramežljivejši od črnolasih. Toda psihologi in zdravniki ne vedo, kje je dejansko vzrok, da je temu tako. Severni narodi in Anglosaksonci so bolj sramežljivi od južnikov in latinskih narodov verjetno zato, ker so slabši govorniki in zato, ker jim podnebje ne dovoljuje, da bi se gibali mnogo izven doma in da bi tako prišli v stik z ljudmi, medtem ko je to na jugu povsem obratno.

Ali so ženske bolj sramežljive od moških?
Zdi se, da ni tako. Dečki so pogosteje bolj sramežljivi od deklic. Položaj se spremeni, ko otroci dorastejo in ženske ostanejo doma, medtem ko grede moški na delo.

Ali starši vplivajo na sramežljivost otrok?
To se dogaja zelo pogosto. Nekateri starši vzgajajo otroke »v vati« in pazi, da se jim ne zgodi nikoli nič hudega. Po kratkem razdobju postanejo otroci bojazljivi, neodločni, sramežljivi in nesposobni za kakršno koli akcijo. Nasprotno pa imamo mnogo staršev, ki zelo pogosto zmerjajo svoje otroke in se obnašajo do njih, kot da bi imeli opravka z »nesposobnimi« osebami. To se navadno konča tako, da se v otroku ukorenini občutek manjvrednosti, kar še poveča njegovo sramežljivost.

Poleg tega imamo otroke, ki se že rode s predispozicijo za sramežljivost, kar se včasih

pozneje spreminja v hinavščino ali v stalno neskladnost z okoljem.

Ali so vaški otroci bolj sramežljivi od mestnih otrok?

Vaški otroci, ki žive osamljeni, so pogosto bolj sramežljivi od mestnih otrok, ker imajo le-ti mnogo več priložnosti za gibanje v družbi in za gojenje tovariških stikov. Poleg tega so mestni otroci pogosteje navajeni na to, da odločajo samostojno.

Ali je nevarno zmerjati sramežljive otroke?

Sramežljivi otroci so navadno boječi in zelo zaprti vase. Zmerjati jih pomeni le po-

slabšati stanje. Besede in grobo posnemanje njegove sramežljivosti, grožnje in nepravilne kazni bodo še huje vplivale na sramežljivost otroka.

Ali sramežljivost vpliva na jecljanje?

Da, ker je jecljanje posledica določenih motenj v možganih, ki upravljajo mišice ust in jezika. Pri velikih sramežljivcih pride pogosto tudi do konfuzije idej.

Zakaj nasprotni spol povzroča sramežljivost?

Zato, ker nasprotni spol slabo poznamo in ker pogosto in povsem podzavestno iščemo način, da bi mu bili všeč. Dodati je tre-

Harmonija barv

DOBER OKUS PRI OBLAČENJU

Priroda nas je obdarila z velikim bogastvom najrazličnejših barv. Ljudje imajo različnih barv oči in lase, nekateri imajo blede lica in ustnice, drugi zopet lepo zardele. Ali moramo vsklajevati barvo naših las in obraza z barvo obleke? Vsekakor! To ni stvar mode ali modnih kreatorjev, temveč stvar nas samih, našega okusa in občutka za mero. Vendar pa obstaja vrsta izkušenih »receptov«, kako je mogoče vskladiti barvo obleke z barvo las in kože.

Če imate kostanjeve lase, izbirajte za obleko mirne in neupadljive tone barv. Da ne bi rumene barve obraza še bolj poudarjali, izberite obleko mornarsko-modre, bordo (temnordeče), umerjeno-zelene ali zlatorumene barve, nikakor pa ne kostanje-

ve, ker ta ob vaši koži učinkuje mrtvo. Tudi črna barva pristaja rjavolaskam, toda vedno le v kombinaciji z belo barvo.

Plavalaskam pristajajo najboljše pastelne barve, kot so rožnata, svetlomodra ali zelena barva. Razen močno rumene ali oranžne lahko izbirajo tudi druge živahnejše barve. Rjava barva naj nadomešča v njihovi garderobi črna.

Rdečkasti lasje so že sami po sebi dovolj upadljivi in je zato najbolje, da žene z rdečimi lasmi izberejo za obleko barvo, ki vpliva pomirjujoče. To so predvsem črna barva, pomnarsko-modra, siva in temnozeleno barva. Samo ob večerni razsvetljavi lahko rdečelaske zamenjajo te barve z bolj živahnimi, ker svetloba omehča oster sijaj njihovih las.

Žene s črnimi lasmi naj se izogibajo rdeče in rožnate barve. Redko pristaja črnolaski tudi zelena barva, še posebno, če gre za temnejšo barvo kože. Tembolj pa ji pristajajo beige, siva, vse rumene barve, modra, vijolična, črna in bela barva.

Ženi s sivimi lasmi in mlado poltjo odgovarjajo vse barve. Če pa je njena koža že uvela, naj se izogiba vseh upadljivih barv, kajti vse te le še bolj poudarjajo njeno starost in uvelost. Tudi črna barvo lahko uporabi sivolasa žena za obleko, toda vedno le z belimi našivki. V nasprotnem primeru bo črna barva le še bolj poudarjala njihovo starost.

Zadnje čase se v pogledu barv pojavlja nov izraz, tako imenovani »selfcolor«. Po novi estetski teoriji predstavlja ta »self-color« skladnost, ki jo dosežemo z uporabo onih barv, ki odgovarjajo barvi naših oči.

ba, da so sramežljivi ljudje zelo občutljivi in zelo strastni (20 odstotkov primerov).

Ali so intelektualci bolj sramežljivi od delavcev?

Da. Mnogo pogosteje je najti sramežljive ljudi med intelektualci. 74 odstotkov sramežljivih ljudi je »neaktivnih«; raje razmišljajo kot pa delajo, in pogosto so obrnjeni sami vase, k analizi tudi najmanjših dogodkov v življenju, držoč se stalno daleč od stikov z ljudmi. Imamo rojene govornike, ki so postali pisatelji zaradi sramežljivosti, ker jim list papirja povzroča manjši strah od polne dvorane ljudi, konference ali mitinga. Delavci pridejo prej do prijateljev in stikov z ljudmi in zelo redko naletimo pri njih na nezdrav pojav sramežljivosti.

Ali določeno delo vpliva na sramežljivost?

Vsi posli, ki jih opravljamo v samoti, krepijo sramežljivost. Znanstvenik, zaprt v laboratoriju, arheolog, ki se pogloblja v proučevanje svojih predmetov, sta vedno bolj sramežljiva od trgovcev, zdravnikov, novinarjev, ki so vedno prisiljeni vzdrževati številne in najrazličnejše stike z ljudmi.

Ali je spanec dobro sredstvo v borbi proti sramežljivosti?

Zdravljenje s spanjem (vzpostavljanje živčnega ravnotežja) povsem odganja dvome in strah in predstavlja na ta način odlično sredstvo v borbi proti sramežljivosti.

Ali obstajajo majhne zvilače, ki bodo v pomoč sramežljivim ljudem?

Moramo govoriti za dva, če si sramežljiv človek ne upa pred vami odpreti ust; ne silite ga, da sede, če raje stoji; recite mu, da se zdi zdrav ali da je dobro oblečen (sramežljiv človek želi, da ga nekdo podpre v mnenju, ki ga ima o sebi). Skušajte ujeti njegov pogled, govorite mu počasi, pristrčno, ker boste tako pridobili njegovo zaupanje. Ogibajte se naglih premikov in obimov, ker bi na ta način postali sumljivi. Spravite ga v dobro voljo s kakim dobrim dovtipom, skušajte se mu prikazati, da ste bolj sramežljivi od njega. Vprašajte ga za nasvet, pomoč...

Ali je moč sramežljivost premagati z voljo?

Ne vedno, ker je sramežljivost pogosto znak emotivnega temperamenta, ki ga podedujemo. Toda sramežljivost, ki je posledica slabe vzgoje, je moč premagati z voljo.

Ali obstajajo zdravila, ki premagajo sramežljivost?

Zdravila, ki krepijo celotni organizem, pomagajo tudi v borbi proti sramežljivosti. Imamo zdravnike, ki priporočajo pomirjevalna sredstva, ki vplivajo na živčne centre.

Brez likalnika

Fine robčke, razne pentlje, čipke in druge drobnarije, ki jih težko likamo, prilepimo takoj po pranju na stekleno ali marmornato ploščo ali pa na ogledalo (seveda je treba paziti na čistočo). Čipke oziroma robčke itd. raztegnemo v ustrezno obliko in pustimo, da se na plošči posušijo. Suhe vzamemo s stekla in verjemite, likalnika skoraj ne bomo več potrebovali.

ZDRAVJE JE ZAKLAD

Če zatekajo členki na nogah

Zaradi zastajanja vode v telesu se večkrat pokažejo odebeltive in otekle okrog členkov. Kdor je podvržen temu, mora večkrat na dan položiti noge na višje mesto in to tudi ponoči. Noge morajo počivati više kot glava, če naj oteklina splahne. Zato je klinasta blazina v postelji bolj na mestu ob nogah kot pod glavo!

Zatekle členke ovijamo z oblogami slane vode. Bolj širok platnen ovoj namočimo v mlačno slano vodo — najboljša je morska sol — ga ožmemo in ga trdno ovijemo okoli členkov. Čez to prevezemo suh ovoj, najboljši je elastičen ovoj, ki ga obdržimo vso noč. Zjutraj potem členke masiramo s suho kremo, ki jo narahlo vtiramo v členke. Tudi obloge z očetnokislno glino so zelo učinkovite.

Tudi motnje srca in ledvic so lahko vzrok nabreklih členkov. Če je temu tako potem pa kar brž k zdravniku.

Gimnastika pa je zanesljivo lepotno sredstvo, da si ohranimo vitke in ozke členke ali pa da nabreklost odpravimo. Krožimo s prsti na desno pa spet na levo. Dvigajmo, spuščajmo in obračajmo noge oziroma podplate vedno navzven in navznoter, vse to pa zmeraj iz člena ven.

„Vse pomnim. Nikoli me nisi vzel v naročje... Nikoli se nisi poigral z menoj. Ali mi zaželel srečno pot.“

„Kaj pa govoriš?“

„Podil si me, da sem delal več ko hlapec. Tudi Tola Dačić je imel lepšo mladost kakor jaz. Niti po obleki se nisem razločeval od hlapcev. Dedu Luku je bilo laže. Živel sem kakor mlinarjev pes. Glavo in srce si mi zmečkal z Vukašinom.“

„Prenehaj!“

„Vse ti bom rekel. Ali pomniš, kolikokrat si rekel pred tujci, da je moja čud tako hudobna, kakor da so me delali Turki, pa si trpinčil pokojno mater?... Kolikokrat si mi pretrgal kosilo: „Pritlikavec, ne melji ves dan, ovce te čakajo“... „Smolež, pojdi mi z očil“... „Jecljavec, izgubi se v stajol“... Ali si pozabil?“ Trčil je ob očetove široko odprte oči. „Jaz nisem pozabil. Oženil si me, pa me nisi niti vprašal, ali hočem. Oženil si me s Simko, da bi ti bila Milunka bližja in pogostejša. Sebe si ženin, mati pa je bila še živa... Delal sem več ko vsak mučenik na zemlji. Mojo muko si tratil za Vukašina in politiko. Trpel sem in molčal. Ti pa si hrnel po shodih in bral časnike... Prav ima Vukašin. Lepo ti je tvoj šolani sin povedal, kaj je tvoja stranka in tvoja politika. Hajduštvo, razgrajanje, zaslepljevanje neumnih kmetov. Da.“

„Obmolkni!“

„Vi vsi ste malopridneži in volkovi.“

Ni povzdignil glasu.

„Ti pa si najhujši med njimi. Da. Kdaj bi pameten človek in pošten oče zavoljo stranke in politike tako ravnal s sinom? Reci! Sram naj te bo. Nikak oče nisi.“

Vesetil se je nad plenom pod šapami, tako majhnim, bornim, cepetajočim plenom.

„Jaz?“

„Ti ljubiš na svetu edinole sebe. Edino sebe ljubiš. Sinove pa ljubiš, kakor človek ljubi hitre konje... kadar so najhitrejši v vasi. Ljubiš jih samo, če so ti drugi nevoščljivi zavoljo njih. Če ti je zavoljo njih nevoščljiva cela Srbija. Z Vukašinom si se sprl samo zato, ker si se zbal, da bi izgubil pri volitvah. Če dobiš, dobro te poznam, boš pozabil na božični večer in njegovo ženitev. Da.“

Plen pod koleno in šapami, mehke in mlačne, je osramočen omagoval.

„Če ti niti ne pripovedujem vsega tistega drugega, česar ljudje ne vedo o tebi,“ je dodal.

„Kaj moram umreti na tvojih rokah? Naj bo znano tebi in Vukašinu, da bom živel toliko časa, kolikor mi je treba, da porabim celo premoženje. Moje premoženje, ne pa tvoje! Tisto, kar je ostalo od bedenja Luke Prišleca.“

„Ali boš, neoče, bolj ljubil vnuke kot sinove?“

„Sebičen si kakor lačen volk!“

„Vprašam te: ali boš ljubil vnuke bolj kakor mene?“

„Bog me ni kaznoval z vnuki.“

„Obstaja postava, obstaja sodišče, to bo naredilo obračun med nama.“

„Sodišče, postava, pravica, vse to sem jaz!“

„A kaj boš naredil, če je Vukašinova gospodična lepa? Slišim, da pozveduje!“

Tedaj je Aćim vstal in brez besede odšel iz kuhinje. Zdaj, po tem prepiru, gotovo ne bo napisal oporoke. Pa mu je vsaj povedal vse, kar misli. Ni mu vsega rekel. Jutri reče vse.

Simka je z dihanjem govorila, o čem misli.

„Spi!“

„Ne morem...“ Napolnjevala je posteljo, sobo in noč z zmrljivo drhtavico.

„Spi, spi, ko ti ukazujem!“ Žalila ga je njena drhtavica, in to stokanje, in toplota telesa, in da ležita skupaj in obstajata, in še teže mu je bilo, ko se je ona odmaknila na rob postelje, ko se je mednju splazil mlačni mraz, neprijeten kakor včerajšnja smrt, ostuden kakor ohlajena kri, njegova, njena, Aćimova, noč mu je stopila na zenice, veter vrešči pod pristrški, potem pa skače na jesene, ki obstajajo samo zato, da kažejo ljudem, kje je bila zapuščena hiša Djordja Katića.

Ona, to dihanje, je njegova zla usoda: ona mu je nakotila dosti nesreče, da bi lahko vse zatrla. Ko bi mu bila rodila otroke, bi se njegovo življenje ne bilo spremenilo v to mučenje. Ne bi obstajala ta noč in tudi ne prejšnje, vse ena bolj črna od druge. Aćim ne bi bil v dvomih, ali naj napiše oporoke. Pred petimi, pred desetimi leti bi jo bil moral nagnati in se oženiti z drugo. Dekle bi bil lahko vzel. Lahko še zdaj. Velike otroke bi že imel. Zakaj je dal samostanu sto cekinov za zvon, zakaj je zaprl mlin, izgovarjajoč se pred kmefi, da je mlinsko kamenje otopelo, vsak dan izgubi za vrečo merice, zakaj ji je dovolil, da je šla v samostan in se ponizala pred menihi? Saj boga ni nikjer... Kako bi mogel biti v noči, ki nima konca, okna se tresejo, z ničimer in nihče si ne more pridobiti njegove milosti, tudi če obstaja. Obstajajo samo vrage, satani, kadar hoče oče uničiti sina, in žena... z vilami ga bode v srce, v jetra. Djordje je svoj mraz prekril z odejo čez glavo, da ne bi več gledal teme, da ne bi slišal vetra.

(Se nadaljuje)

Zdrava človeška pamet

Posvečeno človeštvu

V vojno ministrstvo neke države — vseeno katere — je prišel nekega dne očitvidno prebrisan gospod in zahteval: „Peljite me k nekemu, ki ima kaj soli v glavi! Nekaj važnega bi mu rad povedal.“

„V čem pa se naj spozna?“ so ga vprašali.

„V letalstvu. Sem nekaj iznašel in bi rad prodal izum, ki bo postavil vso vojno tehniko na glavo. Kdor kupi mojo skrivnost, bo poslej imel premoč nad sovražnikom. Posihmal bo moj izum odločal o porazu in zmagi.“

To je seveda vse sila razveseljivo in so izumitelja nemudoma peljali k staremu, častiljivemu generalu.

MIŠKO MAČEK:

Beli vran

*Beli vran je skljuval grozd
da sladko
je krvavelo
vino
na grede
in dojilo sled*

*Beli vran je nagnil glavo
da gorje
ne bi več skelelo
duše
ko dan bi
nagnil se
v smrt* (Iz »Mladja«)

General ni bil nič manj vesel kakor drugi, ponudil je izumitelju klubski naslonjač in ga prav vljudno vprašal:

„Kaj ste iznašli, blagorodje, če smem prazniti?“

„Sestavil sem tip zračne križarke, ki se drži teden dni v zraku, nosi bataljon vojakov in kljubuje vsaki nevihti. Morda boste kupili mojo zračno križarko?“

In ko je general obljubil s častno besedo, da ne bo zlorabil izumiteljevega zaupanja, je le-ta potegnil iz torbe obsežen zavoj in razgrnil svoje načrte in risbe.

„Da...“ reče general, ko je pregledal risbe, „to vsekakor drži, je res, kar pravite... Za koliko bi nam pa iznajdbo prodali?“

„Za milijon.“

„Imenitno!“ reče general in ga objame. „Nate nakaznico za državno blagajno. Okrogel milijon. In lepo zahvaljeni. Če pa boste kdaj spet kaj izumili, prosim, le kar pridite!“

„Že zdaj imam nekaj za vas,“ prekanjeno reče tujec. „Nekaj res občudovanja vrednega.“

„In to je —?“

Nekaj škotskih

McPherson: „Kako to, da imate tako črn jezik?“

McAdam: „Steklenica z whiskyjem mi je padla na cesto, ki so jo sveže prebarvali s kalranom.“

*

Neki Škot je potožil prijatelju, da mu stalno zvoní v glavi.

„In ne veš, zakaj?“ vpraša prijatelj.

„Ne.“

„Povedal ti bom. Ker je prazna.“

„Tebi nikoli ne zvoní v glavi?“ je vprašal prvi.

„Ne, nikoli.“

„Bi rad vedel, zakaj ne?“

„Da.“

„Ker je počena!“

*

Trije Škoti so šli v nedeljo zjutraj v cerkev. Pridigar je apeliral na zbrane, da bi podprli nabiralno akcijo za neko zelo važno stvar. Upal je, da bo vsak vernik prispeval vsaj četrť funta, če ne več. Trije Ško-

„Sestavil sem top, ki v nekaj trenutkih razbije vašo zračno križarko, in sicer tako temeljito, da cepne na tla kakor mlinska vreča. Križarka je zoper to orožje docela brez moči.“

„Na, slišite vendar!“ reče general in namršči obrvi. „To mi je pa le nekoliko špansko... kaj vas res ni nič sram? Najprej izumite zares uporabno zračno križarko in jo potem sestrelite z lastnimi topovi na kosce...“

„Ne vem, zakaj naj bi se sramoval,“ ravnodušno odgovori gost. „Boste vendar priznali, da se vojna tehnika venomer izpopolnjuje in da nihče ne sme ostati sredi pota, po katerem je krenil, če noče zaostati in podleči, kadar gre zares. Moja zračna križarka je vsekakor strahovito orožje. Potemtakem je očitno, da je treba zoper njo izumiti obrambo...“

„Hm, hm — teoretično tega seveda ne moremo ovreči, toda v praksi — nu, prav. Nič ne bi rekel, če bi kdo drug sestavil takšen top in nam ga ponudil na prodaj. Ampak takole... vi sami...?“

„Gromska strela!“ reče tujec in tleskne z rokami. „Kakor da to ni vseeno! Zdaj mi pa povejte, prosim: ali bo kaj drugače, če zdajle zaprem vrata za seboj, si obrijem brke, oblečem drugo suktnjo, pridem pri istih vratih in vas pozdravim, kakor da vas nisem še nikoli videl? Če vam je to povšeči, vam kajpak rad ustrezem.“

General pravzaprav ni bil tak teleban, zato ga je bilo nekoliko sram, saj je vendar sprevidel, da je res neumno bleknil.

„Pa naj bo,“ je rekel obotavljaje se. „Kaj si hočemo drugega, kakor da kupimo vaš top, če nočemo, da ga prodaste drugim, saj to pravico imate. — Koliko?“

„Milijon.“

General je napisal nakazilo, potapljal izumitelja po ramenu in dobrohotno rekel:

„Vi ste pa res prebrisan dečko!“

„Oho! To pa, to!“

„Da, za vruga...! Sestaviti takle top...“

„Nu, tako hudo pa spet ni — za vsako bol najdeš na svetu pravo zel...“

„Seveda, ampak, pravim, kolikor razvidim po risbah...“

„Da, da, vsekakor... Tale top je strahovito orožje. A vendar...“ Izumitelj se je spet pogreznil v naslonjač, navidezno nedolžno pogledal generala in zvijačno rekel:

„... a vendar... Kaj porečete, če vam zaupam majhno skrivnost, ki vas utegne zanimati, namreč: za varstvo zračne ladje zoper top sem izumil oklep — tako čvrst oklep, da ga top še oškerniti ne more...“

General se je prijel za glavo.

„O, kaj bi me res radi spravili ob pamet...?!“ Kdor tako dela kakor vi, je nizkoten — je podel — je brez vsake časti...“

Tujec je nabral čelo.

„Nikoli ne trgujem nečastno, zapomnite si to! S kakšno pravico mi kaj takšnega

očitate?! Je morda moja zračna križarka zanič? Odlična je. Je morda moj top zanič? Mojstrovina je. Kaj bi torej še radi? Ali sem vas morda pretental ali ukanił?!“

„Vi bi mi bili takoj ponuditi oklep.“

„Dovolite!“ prevdarno reče izumitelj. „Vojna umetnost — in vojna tehnika še prav posebno — se mora organsko razvijati, če naj bo zanesljiva. Takšnih preskokov, kakor vi mislite, ni.“

Nato sta nekaj trenutkov oba molče sedela. General je napenjal možgane, izumitelj pa je mirno kadil svojo cigaro.

Pravzaprav bi mu bil general najrajši spet očital, da bi bilo bolje, če bi mu kdo drug ponudil oklep, a se je bal, da si bo tujec vnovič hotel obriti brke... Ne, res, zakaj bi se vrh vsega še izpostavljaval posemu...? Odločil se je torej in prišel z besedo na dan: „Koliko?“

„Milijon.“

„Zadovoljite se vsaj s polovico.“

„Še malo ne,“ ovrže gost. „Drugi bi mi plačali celo dva milijona.“

„Da, da...“ vzdihne general. „Vi nenasitnik...! Nu, zasran mene... nate — vzemite svoj milijon! V božjem imenu! Ugonobili nas boste!“

UDO DUKO:

Nekdaj v oktobru

(PONATIS IZ PRVE ŠTEVILKE „MLADJA“)

„Kako pridem na kolodvor!“

Dvoje velikih oči me je vprašujoče pogledalo.

„Na kolodvor!“ in sem jo natančneje pogledal.

„Da,“ je rekla hitro z lepim, tujim naglasom in se nasmehnila. Hotel sem ravno v trgovino in sem se skoraj prestrašil, ko sem zaslišal svoj glas.

„Tudi jaz grem na kolodvor, lahko greva kar skupaj.“

Njene velike črne oči so me očarale, zlatorjavi obraz so obdajali črni, dolgi lasje. In šla sva. Nekaj korakov brez besed. Ravno sem jo hotel nekaj vprašati in jo od strani pogledal, ko se je naglas zasmejala. Čutil sem, kako mi srce slabi in kri v glavo sili, in sem se v zadregi tudi sam nasmehnil. Led se je staljal, prijel sem jo za roko in svet se je začel manjšati. Videl sem samo še njo, vse drugo se mi je zazdelo neresnično, kot za steklom, in daleč. Nisva šla na kolodvor, sedla sva v parku na klopi. Sonce je sijalo z zadnjo močjo, kot da bi še hotelo pričarati malo poletja v pozni oktober. Bilo je svečanotih in tuje. Silvija je pripovedovala o burnem morju z njegovimi mogočnimi in večnimi valovi, in o žgočem soncu Kalabrije. In videl sem se na vročem pesku morskoga obrežja, kjer so v bližini palme in veličastno gibanje morja. Slišal sem melanholično pesem ribičev, in morje jih je spremljalo kot velika šumeča kitara...

Okrog naju pa je bilo vse pusto in pripravljeno na veliki večer. Njene besede so se mi zazdele kot luč ugašajče sveče v veliki prazni sobi, kjer strmi tema iz vseh kotov — in noče verjeti, da gre proti koncu. Sence so postajale vedno daljše, veter je začel žvižgati skozi žičnato vejevje.

Stisnila se je fesneje k meni. Objel sem jo z obema rokama, in tedaj mi je pogledala v oči, dolgo in globoko. Njen obraz se je približal mojemu in njene ustne so se strnile z mojimi. Ko sem jo spustil, se je poltiho nasmejala, mi šla z roko skozi lase, in spet sva se poljubila.

„Cheril!“

Ko sva prišla na kolodvor, je vlak že stal za odhod. Kupila je hitro vozni list, skočila urno na prvo stopnico voza in se obrnila. Še enkrat sva se pogledala, objela in poljubila, ko se je vlak že jel premikati. Par korakov sem še pohitel ob vlaku in mahal.

„Kmalu se vrnem“ je še dejala, a oba sva vedela, da se to ne bo zgodilo.

Ko me je po dolgem času v tujem mestu nekdo s tujim naglasom vprašal:

„Kako pridem na kolodvor!“ sem se hotel z veseljem spomniti na Silvijo, morje in Kalabrijo, kot sem jo takrat doživel, a nisem mogel. Zazdelo se mi je vse kot pozabljen sen in nisem bil vesel pa tudi ne žalosten, le prazen in brezmejno sam.

Izumitelj položi nakaznico k prvima dveh, stisne generalu roko in stopi k vratom. „Slišite!“ ga pridrži general. „Le še tretutek! Vi ste torej o svojem trdnó prepričani? Hočem reči: da oklep kljubuje vsakršnemu topovskemu ognju?“

Tujec se nasmehne.

„Iz mojega topa? I. seveda.“

„Potem takem lahko mirno spimo?“

„Kajpak. Se pravijo, če ne bodo izumljeni novi naboji s posebno probojno močjo.“

„Kako? Mar mislite docela resno, da jih bodo izumili?“

„Ni dvoma!“

„Usmiljena nebesa! Kdaj pa?“

„So... so že izumljeni...“

„Kdo...?“

„Jaz.“

„O, za vruga, vendar... Zakaj pa niste tega takoj povedali?!“

„Kako da ne? Saj vam vendar pravim: takšni naboji so že izumljeni.“

General se porgljiivo zasmee.

„Tako, tako... in zdaj nam boste torej ponudili nove naboje, kaj ne? In ko bomo kupili naboje, se boste spet režali in nam povedali, da imate na razpolago še en oklep — oklep zoper lastne naboje, kajne?“

„Prav za res.“

„In ko nas boste spet oželi za milijon, boste spet izumili nov naboj in nov oklep, kajne?“

„Seveda.“

General je opletal z rokami kakor obseden, si izruval šop las in vreščal:

„Hudič vas poberi... živega... zemlja naj vas pogoltne...! Zvabili ste nas v zasedo, da se ne moremo izmazati. Ropate nas! Vi goltate našo kri, vi ugonablajte našo državo! Kdo ste! Vsaj ime nam povejte, da vas bomo lahko na vseh križpotjih preklinjali.“

Tujec je poskočil. Njegov obraz, na katerem je dotlej lebdel porogljiv smehljaj, se je zmračil: njegova spodnja ustnica je v zadržani jezi drhtela. „Zmerjate me lahko, kolikor vam ne drago,“ je hladno rekel. „S tem ne boste ne vi modrejši, ne jaz umejši... Svojega imena vam ne izdam; če bi pa imeli količkaj več pameti, kakor je imate, bi bili izprevideli, da sem poseb-

ljena logika, da nisem nič drugega kakor zdrava človeška pamet. Z vašo pametjo pa je hudo narobe in prav zato tudi ne morete razumeti, da je čisto vseeno, ali se vaša država ugonobi s tekmo v oboroževanju v desetih letih ali v desetih minutah. Človeški genij vam je spregovoril in vi, — vi, domišljavec, ga postavljate pred vrata. To mi je sicer prekleto malo mar; vsakdo se osmeši in ugonablja, kakor pač sam najbolje ve in zna. A vi, vi niti nimate dovolj temperamenta, da bi se vsaj na mah in temeljito ugonobili. Sluga pokoren...!“

Po teh besedah je tujec zaloputnil vrata za seboj in zapustil vojno ministrstvo države, katere ime nam je konec koncev lahko deveta skrb.

Die Schlechterstellung der Sprache einer Minderheit ist niemals sachlich!

Verfassungsgerichtshof hebt unsachliche Differenzierung nach Sprachzugehörigkeit oder Herkunft auf

Der Antrag einer österreichischen Staatsbürgerin slowenischer Volkszugehörigkeit auf Zuerkennung der Anspruchsberechtigung nach den Bestimmungen des Opferfürsorgegesetzes wurde mit dem in letzter Instanz ergangenen Bescheid des Bundesministers für soziale Verwaltung mit der Begründung abgewiesen, dass sie nicht als Person deutscher Sprachzugehörigkeit zu betrachten sei und daher die Voraussetzungen der Anspruchsberechtigung nach § 1 Abs. 4 Opferfürsorgegesetz (OFG.) nicht erfülle. Gegen diesen Bescheid erhob die Betroffene Beschwerde wegen Verletzung der verfassungsgesetzlich gewährleisteten Rechte des Eigentums sowie der Gleichheit aller Staatsbürger vor dem Gesetz mit der Begründung, dass sie einzig aus dem Grunde ihrer slowenischen Sprachzugehörigkeit abgewiesen und dadurch in ihren Grundrechten verletzt worden sei.

Der angefochtene Bescheid stützt sich auf § 1 Abs. 4 lit. c OFG. in der Fassung der 11. OFG.-Novelle, BGBl. Nr. 77/1957. Da nach dieser Bestimmung die Begünstigung auch bei Zutreffen aller sonstigen Voraussetzungen nur Personen deutscher Sprachzugehörigkeit (bzw. früheren deutschen Staatsbürgern) gewährt wird, trifft der Vorwurf der verfassungswidrigen Differenzierung die gesetzliche Bestimmung selbst.

Im Zuge der Beratung über die Beschwerde fand nun der Verfassungsgerichtshof, dass gegen die Verfassungsmässigkeit dieser Gesetzesstelle Bedenken bestehen, weshalb von Amts wegen das Verfahren zur Prüfung der Verfassungsmässigkeit dieser Gesetzesstelle eingeleitet wurde.

Der Verfassungsgerichtshof kam bei dieser Prüfung im Erkenntnis G 9/60-10 vom 15. 10. 1960 zu folgendem Ergebnis:

Die Anspruchsberechtigung nach dem OFG. ist im § 1 Abs. 1 bis 3 dieses Gesetzes in dem Sinne geregelt, dass nur solche Personen als Opfer des Kampfes um ein freies, demokratisches Österreich oder der politischen Verfolgung oder als Hinterbliebene eines Opfers angesehen werden, die beim Hereinbrechen der Fremdherrschaft schon österreichische Staatsbürger waren oder bei denen vermöge ihres mehr als 10jährigen Wohnsitzes in der Republik eine gleichwertende Verbundenheit mit einer unabhängigen Republik Österreich angenommen wird.

Mit der 11. OFG.-Novelle ist zu diesem System, die Anspruchsberechtigung vom einem zeitlichen Moment abhängig zu machen, ein gänzlich neuer Gedanke getreten: Es wurde zwar die zeitliche Begrenzung erweitert, jedoch nur zugunsten einer bestimmten Gruppe österreichischer Staatsbürger. Die neue Bestimmung betrifft zwei heterogene Elemente, entweder Personen deutscher Sprachzugehörigkeit oder solche, die vormals deutsche Staatsbürger waren. Gemeint sind insbesondere Personen, die ab März 1933 vor dem NS-Terror aus dem Deutschen Reich nach Österreich geflohen sind, und Personen — im wesentlichen Volksdeutsche —, die nach 1945 aus ihrer Heimat vertrieben worden sind. Das verbindende Moment dieser ungleichartigen Teile wird durch den Motivenbericht zur 11. OFG.-Novelle aufgezeigt, dass nämlich in Angleichung an die übrige Gesetzgebung nunmehr die Flüchtlinge deutscher Sprachzugehörigkeit, soweit sie bereits österreichische Staatsbürger sind, dem in lit. a und b des Abs. 4 genannten Personenkreis gleichgestellt werden, falls keine Ansprüche auf Entschädigung gegenüber anderen Staaten erworben wurden.

Damit wird offen zugegeben, dass mit Absicht die letzte Erweiterung der Anspruchsberechtigung nur Personen deutscher Sprachzugehörigkeit zugute kommen sollte, während österreichische Staatsbürger einer sprachlichen Minderheit auch bei Zutreffen aller sonstigen Voraussetzungen nur aus diesem Grunde ausgeschlossen bleiben.

Es ist nicht unsachlich, wenn der Gesetzgeber unter Bedachtnahme auf die finanziellen Möglichkeiten des Staates den Kreis der Anspruchsberechtigten einschränkt und zunächst jene Opfer bedenkt, die eine Schädigung schon als österreichische Staatsbürger oder gleichzustellende erlitten haben. Härtefälle könnten sich hierbei, wie bei jeder Grenzziehung, ergeben (vgl. Erk. vom 26. März 1960, B 213/59). Es wäre auch nicht unsachlich, wenn Personen einbezogen werden, die erst zwischen dem 6. März 1933 und 31. Dezember 1952 nach Österreich eingewandert sind, wenn die Differenzierung z. B. in einer „qualifizierten Opfer-eigenschaft“ (z. B. zusätzlich: Austreibung aus der Heimat) gelegen wäre. Das ist aber nach dem vorliegenden Gesetzestext keineswegs der Fall. Denn die bezeichneten Einwanderer müssen zwar alle deutscher Sprachzugehörigkeit oder ehemalige deutsche Staatsbürger sein, aber nicht eine „qualifizierte Opereigenschaft“ aufweisen.

Andererseits sind aber auch wirklich qualifizierte Opfer nicht anspruchsberechtigt, wenn sie die Voraussetzung der deutschen Sprachzugehörigkeit nicht erfüllen können.

Eine Differenzierung der Anspruchsberechtigung im Rahmen des OFG. nach der Sprachzugehörigkeit oder der Herkunft aus dem deutschen Sprachgebiet und die Schlechterstellung der Sprache einer Minderheit ist niemals sachlich.

Denn die Sprachzugehörigkeit steht zu Aufgabe und Zweck der Opferfürsorge in keinem sachlichen Zusammenhang. Sie war insbesondere auch nicht geeignet, den Kreis der Anspruchsberechtigten im Sinne einer „qualifizierten Opereigenschaft“ zu umschreiben. In gleicher Weise muss der Meinung, dass aus rechtstechnischen Gründen die Schlechterstellung österreichischer Staatsbürger nichtdeutscher Sprachzugehörigkeit zulässig sei, ausdrücklich entgegengetreten werden. Abgesehen davon ist es sicher auch technisch möglich, die Anspruchsberechtigung auf qualifizierte Opfer auszudehnen, ohne sprachlich zu differenzieren. Es steht auch nicht fest, dass die ursprüngliche deutsche Sprachzugehörigkeit bei Vollziehung des Gesetzes im Verfahren leichter feststellbar wäre: In einem Kommentar zum OFG. (Dr. Burkhardt-Birti, Österreichische Staatsdruckerei 1958) wird im Gegenteil die Meinung vertreten, dass „der Nachweis der deutschen Sprachzugehörigkeit in vielen Fällen auf Schwierigkeiten stossen wird, weil in den Personaldokumenten... Eintragungen über die Muttersprache nicht üblich sind.“ Die Behörden würden daher „in freier Beweisführung beurteilen müssen, ob jemand dem deutschen Sprachkreis zugezählt werden kann“.

Schliesslich ist noch darauf zu verweisen, dass das Erkenntnis Slg. Nr. 3160/1957 für den vorliegenden Fall nicht herangezogen werden kann. Denn in jenem Fall wollte die damalige Beschwerdeführerin in Wahrheit einen weiteren in den §§ 1 und 2 des Kriegsopferversorgungsgesetzes nicht enthaltenen Tatbestand als weitere Voraussetzung der Anspruchsberechtigung anerkannt wissen. Im vorliegenden Fall wird aber bei sonst völlig identischen Tatbestand die Anspruchsberechtigung nur anerkannt, je nachdem das Opfer eine Person deutscher Sprachzugehörigkeit ist oder nicht. Die Willkür in der Differenzierung liegt hier in der Abgrenzung aus unsachlichen Unterscheidungsmerkmalen, nicht aber in einer „Untätigkeit des Gesetzgebers“.

Die vom Gesetzgeber vorgenommene Differenzierung nach der deutschen Sprachzugehörigkeit oder der Herkunft (ehemalige deutsche Staatsbürger) verstösst daher gegen den Gleichheitsgrundsatz; die gesetzliche Schlechterstellung österreichischer Staatsbürger nichtdeutscher Sprachzugehörigkeit verstösst übrigens gegen Art. 66 Abs. 1 und Art. 67 des Staatsvertrages von St. Germain (Art. 149 B.-VG.).

Demgemäss wird § 1 Abs. 4 lit. c OFG. in der Fassung der 11. OFG.-Novelle, BGBl. Nr. 77/1957, als verfassungswidrig aufgehoben. Die Aufhebung tritt mit Ablauf des 14. April 1961 in Kraft.

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program: — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00. II. program: — 6.00, 7.00, 8.00, 13.00 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Vsakodnevne oddaje: I. program: — 5.55 Oddaja za kmete — 6.00 Vedri zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 7.55 Gospodarska poročila in delovni trg — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert.

Slovenske oddaje Radia Celovec

Nedelja, 13. 11.: 7.30 5 pesmijo in glasbo pozdravljam in voščila.

Ponedeljek, 14. 11.: 14.00 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Bolje je paziti, kol zdraviti se. — Slovenski samospev od nekdanj da danes. — 18.00 J. F. Perkonig-Rok Arih: Ugrabljena strd.

Torek, 15. 11.: 14.00 Poročila, objave. Otroci, poslušajte. Sreda, 16. 11.: 14.00 Poročila, objave. — Za našo vas. — Kar želite zaigrano.

Četrtek, 17. 11.: 14.00 Poročila, objave. — Živa srečanja. (Pesmi mladih korotkih pesnikov.)

Petek, 18. 11.: 14.00 Poročila, objave. — Zanimivo, poučno, razveseljivo.

Sobota, 19. 11.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Sobota, 12. november:

I. program: 6.10 Jutranja gimnastika — 8.00 Fantje, veseli bodite — 8.45 Simni pisani svet — 13.10 Pozdravljen Dunaj — 14.00 Pozdrav nate — 15.30 Iz vseh dolin zveni — 16.20 Mladinska oddaja — 16.45 Iz parlamenta — 18.10 Za delovno ženo — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 20.15 „Moč usode“, Verdijeva opera.

II. program: 6.10 Z glasbo v dan — 7.10 Beležka iz dnevnika — 8.20 Glasba na tekočem traku — 10.00 Solska oddaja — 11.00 Ljudske viže — 12.03 Za avlo-

RADIO PROGRAM

mobiliste — 13.35 Slavni umetniki — 14.40 Tehnični razgled — 15.00 Mladinski koncert — 17.40 Gradiščanska ura — 18.30 Prijubljeno in znano, novo in zanimivo — 20.00 Dobro zabava — 21.45 Sport — 22.10 Pogled v svet.

Nedelja, 13. november:

I. program: 6.50 Hišni vrt — 8.05 Kmečka oddaja — 9.00 Moderna zabavna glasba — 11.00 Sreča trinajstega — 12.00 Glasbena nedeljska promenade — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 16.00 Otroški oder — 17.05 Plesna glasba — 18.15 Mladina, poslušaj — 19.00 Sport — 20.10 Veseloligra — 21.10 Vesel nedeljski večer — 22.10 Pogled v svet — 22.15 Sport.

Ponedeljek, 14. november:

I. program: 6.10 Jutranja gimnastika — 8.00 Operni koncert — 14.45 Posebej za Vas — 15.30 Knjižni kotiček — 16.00 Glasba za mlade zaljubljeni ljudi — 18.35 Mladina in film — 18.55 Sport — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 19.30 Odmev časa — 20.15 In kaj mislite vi? — 20.30 Rumeni ponedeljek — 21.00 Korotka domovinska kronika — 21.15 Carobna preproga — 22.10 Pogled v svet — 22.25 Teden pri Združenih narodih.

Torek, 15. november:

I. program: 6.10 Jutranja gimnastika — 8.00 Hišni koledar — 8.45 Domači zdravnik: Glasba in zdravje — 14.30 Dežela in ljudstvo — 18.00 Prometna oddaja — 18.55 Sport — 19.15 Kalo se vrli — 19.30 Odmev časa — 20.15 „Marika Tziavouris“, slušna igra — 22.10 Pogled v svet.

Sreda, 16. november:

I. program: 6.10 Jutranja gimnastika — 8.00 Da, la je moja melodija — 8.45 Iz ženskega sveta — 14.45 Glasba za mladino — 15.30 Predstavljam: Johana Hauptmann, korotška pesnica — 18.00 Moje dekle ima dvoje oči — 18.55 Sport — 19.00 Od plošče do plošče — 19.30 Odmev časa — 20.15 Simfonično delo Gustava Mahlerja — 21.45 Solska reforma in izobrazba učiteljev — 22.10 Pogled v svet.

Četrtek, 17. november:

I. program: 6.10 Jutranja gimnastika — 8.00 Operni koncert — 8.45 Avstriji v tujini — 14.30 Ura pesmi — 15.30 Aktualna reparatura — 17.10 Pisan žopek melodij — 18.00 Kulturne vesti — 18.05 Kmečka oddaja — 18.35 Mladina v poklicu — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 21.10 Pojemo in pripovedujemo a deželi Drave — 22.10 Pogled v svet — 22.15 Sport.

Petek, 18. november:

I. program: 6.10 Jutranja gimnastika — 8.00 Orkestrski koncert — 8.45 „Novembar“, pesem in glasba iz Korotške — 13.10 Ljudska glasba iz Avstrije — 16.30 Komorna glasba — 18.00 Na zapečetu — 18.15 Prošli čas je dragocen — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 20.15 Halo! Teenagerji! — 22.10 Pogled v svet — 22.40 Zaljubljene melodije.

II. program: 6.05 Mladi glas — 7.10 Beležke iz dnevnika — 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.05 Sol-

Televizijski program:

Vsakodnevna oddaja: 20.00 Čas v sliki. Oddaja Čas v sliki tudi vedno pred zaključkom televizijskega programa.

Nedelja, 13. 11.: 17.00 Za otroke — 18.50 Za družino: Pogled v deželo — 20.25 Britanski gradovi — 20.45 „Ura Antigone“, igra.

Ponedeljek, 14. 11.: 19.30 „Vaš nastop, prosimo“, aktualni razgled — 20.15 Prenos z Löwingerjevega odra: „Kmet-krivoprišežnik“ od Anzengruberja.

Torek, 15. 11.: 19.30 Televizijska kuhinja — 20.25 „Glava v zanki“.

Sreda, 16. 11.: 17.00 Za otroke — 17.25 Ekspedicija v neznano — 17.45 Za družino: Modna račna dela — 19.30 Ožka je najboljši — 20.20 Srečanje z Bruce Lowom — 21.00 Alfred Hitchcock kaže.

Četrtek, 17. 11.: 19.30 Sport — 20.00 „Pamladanski zrak“, Straussova opera.

Petek, 18. 11.: 19.30 Plesni tečaj za zakonce — 20.20 Črna na belem — 20.40 „Krik“, film.

Sobota, 19. 11.: 19.30 Kaj vidimo novega — 20.20 „Gangsterska parada“, filmska veseloligra.

ska oddaja — 10.40 Solska oddaja: Kdo nam pomaga? Požarna bramba — 12.03 Za avtomobilista — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.00 Solska oddaja — 16.00 Otroška ura — 17.10 Kulturne vesti — 18.00 Glasba razveseljuje — 19.10 Teden dni svetovne politike — 19.30 Avstrijski teden knjige — 20.00 „Obsedeneč“, slušna igra — 21.40 Gledališče v Avstriji — 21.55 Sport.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 12. november:

5.00 Dobro jutro — 8.05 Zabavni zbori — 8.55 Radijska šola — 10.15 Orkestralna mafineja — 11.00 Radij jih poslušate — 11.30 Pionirski tednik — 11.50 Otroci izbirajo posmice — 12.00 Narodne ob spremljavi harmonike — 12.15 Kmetijski nasveti — 13.30 Veseli planšarji vam igrajo — 13.50 Arije iz Verdijevih oper — 14.20 Sport in športniki — 14.35 Voščila — 15.40 S knjižnega trga — 17.15 Po kinu se dobimo — 18.00 Jezikovni pogovori — 18.15 Šopek domačih samospevov — 18.30 Češka zabavna glasba — 18.45 Okno v svet — 20.00 Praznovanje na deželi (domači napravi) — 21.00 Melodije za prijatelje konec tedna.

Nedelja, 13. november:

6.00 Jutranji pozdrav — 7.35 Godba na pihala — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.40 Otroške pesmi Roberta Schumann — 8.55 Z zabavno glasbo v novi teden — 10.00 Se pomnite, tovariši — 10.30 Slovenski zbori in samospevi — 12.00 Voščila — 13.30 Za našo vas — 13.45 Koncert pri vas doma — 14.15 Voščila — 16.00 Humoreska tedna — 16.20 Kar radi poslušate — 17.10 Pali so jih naši moja — 17.30 Radijska igra: Dama in slepac — 18.40 Kmečka godba — 19.30 Sport — 20.05 Izberite melodijo tedna — 21.00 O Verdiju in njegovem delu — 22.15 Ples ob radijskem sprejemniku.

Ponedeljek, 14. november:

5.00 Dobro jutro — 8.40 Plesni ritmi — 9.20 Operne arije — 10.15 Melodije raznih dežel — 10.40 Ljubljanski komorni zbor — 11.00 Po svetu jazza — 11.30 Za otroke — 12.15 Radijska kmečka univerza — 12.45 Samospevi — 13.50 Popevke na tekočem traku — 14.15 Jugoslovanske radijske postaje pozdravljajo slovenske poslušalce. Radio Novi Sad — 14.35 Voščila — 15.40 V Durbunu sem

doživljal afriško kulturo — 16.00 Operne melodije — 17.15 Soferjem na pol — 18.00 Športni tednik — 18.50 Človek in zdravje — 20.00 Glasbeni variete — 20.40 Kulturna tribuna — 20.55 Slavnostni koncert ob 15-letnici ustanovitve Srednje glasbene šole v Mariboru.

Torek, 15. november:

5.00 Dobro jutro — 8.05 Glasba ob delu — 8.30 Operne uverture — 8.55 Radijska šola — 10.15 Izberite melodijo tedna — 11.40 Od valčka do samba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.40 Pisani zvoki z Dravskega polja — 13.30 Operne melodije — 14.05 Radijska šola — 15.40 Iz domače književnosti — 18.15 Za mlade ljubitelje glasbe — 18.45 Novi izobraževalni ozbornik — 20.00 Komorni zbor radia Beograd — 20.59 Ljubljana-Zagreb-Beograd (popevke in plesne melodije) — 21.30 Jugoslovanska glasba 1959 — 22.15 Komorni večeri pri Mozartu — 23.05 Festival jugoslovanskega jazza.

Sreda, 16. november:

5.00 Dobro jutro — 8.05 Mladina poje — 9.00 Jezikovni pogovori — 10.15 Od arije do arije — 11.00 Ritmi velikih mest — 11.30 Za cibeane — 12.00 Štirje fantje špilajo... — 12.15 Radijska kmečka univerza — 14.05 Radijska šola — 14.40 O, Podjuna — 15.45 Radijska

Jabolka, hruške, jagodičevje
drevesnica M. POLCER
p. Št. Vid — St. Veit i. J.

65-l-Waschkombination für 5 kg
Wäsche, Schleuder mit Motorbremse
Heizung, Zeitschaltuhr, 2 Laugenpumpen,
4 Motoren u. zusätzlichem Resopaldeckel,
leicht fahrbar, fabriksneu, aber mit kleinen, nur äusserlichen
Emailschäden, statt 8950.— nur
S 6950.—, also um 2000 S billiger.
Anzahlung 10 %, Rest auf Teilzahlung.
Maschinen sofort mitnehmen.

RAPID

Klagenfurt, Lidmannskygasse 21,
Ecke Domgasse

univerza — 17.30 Zabavni zbori — 18.00 Kulturna kronika — 18.45 Pozdrav z gora — 20.30 „Hlapac Jernej“, opera — 22.15 Ljubiteljem današnjih popevk.

Četrtek, 17. november:

5.00 Dobro jutro — 8.05 Glasba ob delu — 8.35 Poje Ljubljanski orkester — 8.55 Radijska šola — 10.15 Popevke in ritmi — 11.00 Melodije iz Španije — 12.00 Vaški kvintet s pevci — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Iz opere „Glumaci“ — 13.30 Šiparske pesmi in plesi — 14.35 Voščila — 15.40 Iz svetovne književnosti — 17.15 Turizem in melodije — 18.00 Iz Pucčinjeve „Tosca“ — 18.45 Ljudski parlament — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.25 „Domovina“, simfonija — 22.15 Po svetu jazza.

Petek, 18. november:

5.00 Dobro jutro — 8.30 Od Beograda do Moskve — 9.20 Mešani zbor Glasbene Matice — 9.35 Za mlade ljubitelje glasbe — 11.00 Dvospevi iz ruskih oper — 11.30 Človek in zdravje — 11.40 Cez kontinente — 12.00 Zgodovinski Kranjci — 12.15 Radijska kmečka univerza — 12.25 Operni zvoki — 12.40 Domači napravi izpod zelenega Pohorja — 13.45 Vojška godba — 14.05 Radijska šola — 14.35 Poje sopranistka Zinka Kunc — 15.45 Radijska univerza — 16.00 Glasbena popoldne — 18.30 Pesmi in plesi iz Francije — 20.00 Domače popevke — 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled — 20.30 Veliki skladatelji: Georg Friedrich Händel — 21.15 O marju in pomorščakih — 22.15 Mladim plesalcem.